

1932

1932

Բ Կ Դ Ե Դ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԿԱՆ
ԿՈՄՍՅՈՒՆԻՍՏԻԿԱՆ
ԳԵՂԱՐԱՅԻՆ
ՊԱՐՏԻԱ
N 16

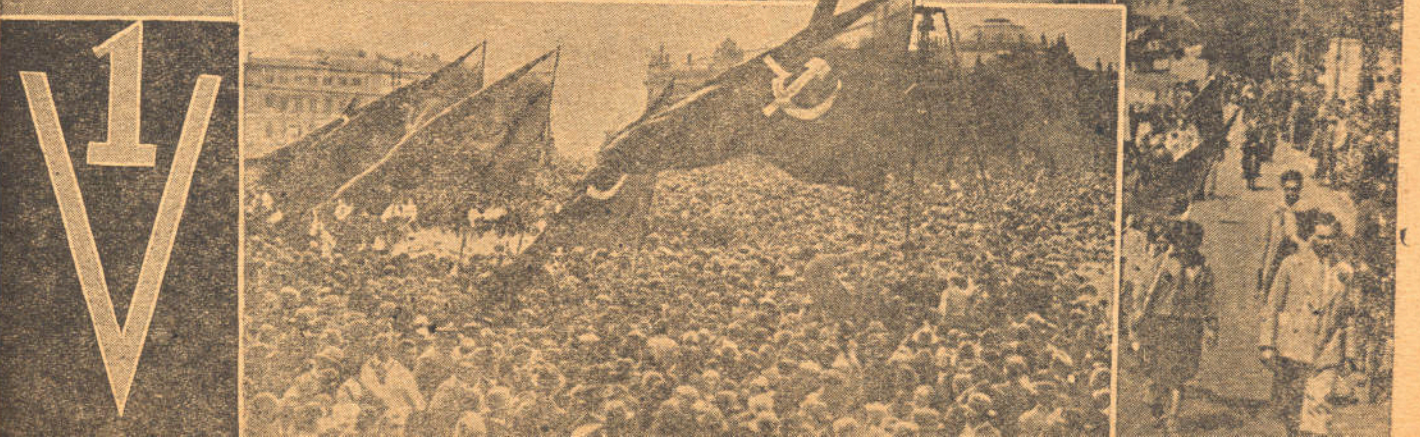

პირველი მაისი საზღვარგარეთ

საერთაშორისო ჰროლუბა-
რიატის დღესასწაულისადმი
მაისის დღეს უცხოეთში მომხ-
შე გრანდიოზული დემონს-
ტრაციები.

მიუხედავად ფაშისტებისა და
მათი დამჯავების ცდისა—დე-
მონსტრაციები გადამგზავთ
უბრალო მიტინგებათ,—კომუ-
ნისტურ პარტიის ხელმძღვანე-
ლობით ყველგან დემონსტრა-
ცია გამოხატავდა პროტესტს
გურუშაზეთ მთავრობებისა
და ფაშისტების ძალადობის
წინააღმდეგ.

სურათზე: ზევით—ბერლინი,
საპირველმაისო დემონსტრა-
ცია რომელიც გაცილებით
მრავალრიცხოვანი იყო, ვიდრე
გასულ წელს; ქვევით; ლიუსბარ-
ტენში სიტყვებს ამოგონ ტრი-
ბუნიდან; მესამე რიგი: დემონ-
სტრაცია პრადოში, რომელიც
ჩატარდა დიდის წარმატებით;
მარჯვნივ—დემონსტრაცია ვე-
ნაში, ქვევით—დემონსტრანტე-
ბი ბერლინის ქუჩებში.

1

ბრძოლა

„უფრო სარწმუნოა, მეორე ვერსია, რომ შტერნი ხელმძღვანელობდა პოლიტიკური მოსაზრებით, მას შეეძლო სიძულვილით განსყუარებულიყო იმ ქვეყნის წარწომადგენლების მიმართ, რომლის მთავრობას ყველაზე მეტი მეგობრული ურთიერთობა აქვს მოსკოვის დიქტატურასთან“.

მფარველობის ძეგლი

საქართველო
საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა

რის დამიწნებას „გამოჩენილ უცხოელე-ბისათვის“, რომ ამ გზით საქმე გაურთუ-ლონ „წყველ“ ბოლშევიკებს.

გორგულოვმაც გაიგონა ეს მოწოდება, და აი ეს ხალხი, რომლებმაც იდეუ-რათ აღზარდეს გორგულოვი, დღეს იმი-ჯნებიან მისგან. გორგულოვს სრული საბუთი აქვს მხდლები და არამხადები უწოდოს მათ.

ამრიგად, ყველა ფაქტები ჰყვირიან იმის წინააღმდეგ, რომ გორგულოვი უც-ნობია თეთრგვარდიელთა ბანაკისათვის. ამ ფაქტების ზეგავლენით იწყება თეთრ-გვარდიელთა ხროვის და მათი იმპერიალი-სტური და სოციალ-ფაშისტური მფარვე-ლების უწყისრიგო დახევა უკან. ეხლა მთე-ლი ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ საზოგადოებრივი ყურადღება ააცდინონ მკვლელობის კოლექტიურ ორგანიზაციას, ამ ძაფს, რომლებიც გორგულოვს აკაე-შირებდა საფრანგეთის / „ოხრანკასთან“, ჩეხო-სლოვაკიის საგარეო საქმეთა სამინის-ტროსთან და სოციალ-ფაშისტებთან, რუს თეთრგვარდიელთა ბანაკთან და პრესას-თან. საქარა თეთრი ემიგრაციით გამო-წყვეული აღშფოთების დაშოშმინება, ანტი-საბჭოთა ომისათვის საქირო ამ რეზერვების შესანარჩუნებლად.

ამიტომ გორგულოვის გასროლას აცხა-დებენ „ინდივიდუალურ აქტად“, თვით გორგულოვს კი, „შეშლილად“, „ფსიქიურად დაავადებულ ადამიანად“. ამავე დროს პარიზის „ოხრანკა“ განაგრძობს გორგუ-ლოვის „ბოლშევიკობის“ საბუთების ძებ-ნას. პარიზის „ოხრანკის“ აგენტები დაძრ-წიან ქალაქიდან ქალაქში, თხზვევენ ახალ-ახალ „საბუთებს“. მაგრამ ამით, ყველა ეს „საბუთები“ საპნის ბუშტივით სკდე-ბა. ევროპის კომუნისტური პრესა, ბურ-ჟუაზიული გაზეთებიც კი, რომელთაც კიდევ შერჩენიათ კეთილსინდისიერების ნატამალი, ამ შეთითხნილ „დოკუმენტებს“ ყოველგარ ნიადაგს აცლიან მთელ რიგ ისეთი ახალი ფაქტების გამოყენებით, რომლებიც ამტკიცებენ გორგულოვის მკი-დრო კავშირს სწორედ იმათთან, ვინც სკდლიობს დამტკიცოს მისი „კავშირი კომუნისტებთან“.

პროვოკაციიდან არაფერი გამოდის. გორგულოვის აქტმა ფარდა ახადა საზარელ კლოაკას, სადაც მზადდება ანტი-საბჭოთა ომი და სადაც ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი მუშაობენ მამალი იმპერალისტები და მათი ხელქვეითები მეორე ინტერნაციონა-ლიდან და თეთრგვარდიელები.

მსოფლიო მუშათა კლასს გორგულოვის აქტმა ერთხელ კიდევ დაანახა, თუ რა საფრთხეს უმზადებენ სოციალისტურ მშე-ნებლობას საბჭოთა კავშირში. ამ ამბების შედეგად მსოფლიო მუშათა კლასი კიდევ უფრო მჭიდროდ ირახმება საბჭოთა კავ-შირის გარშემო და კომუნისტური გაზეთე-ბის საშუალებით ამეღანენებს იმპერიალის-ტების და თეთრგვარდიელთა მახინაკიებს.

თავის მხრივ საბჭოთა კავშირის მუშა-თა კლასი სოციალისტური მშენებლობის გაშლასთან ერთად ფხიზლად ადევნებს თვალყურს თავის მტრების ყველა ნაბიჯს და მზად არის მოაქცევოს ის ხელი, რო-მელიც გაბედავს და შეეცდება შეაფერ-ხოს ჩვენი ძლიერამოსილი წინსვლა სოცია-ლიზმის სამეფოში.

მ. გარდ.

საფრანგეთის პარიზიდანის დუმირის გავლულობა

საფრანგეთის პარიზიდანის დუმირის გავლულობა

სტრატეგ—ზევიტ: დაპირილი დუმერი შეყავთ ავტომობილში საავადმყოფოში გასაგზავნად. ქვეით დუმერის მკვლელობით თეთრგვარდიელი ემიგრანტი გორგულოვი პოლიციელებისაგან ნაცემი.

მეცხვარეობის გაშლენაზე

ილიუმინაცია სამგორზე

ტფილისის ცა ჩამოტყვევას ლამოზს და ჩვენი ეტლი ძლიერს მიაპოვს ნიაღვარს, რომელმაც მოუტყუებარი ქუჩები აღრიალებულ ღვლებში შეჭრა.

ხეალ პირველი მისია. ქალაქი შეუღამის ძილში ნადრეფად დაძირულა, რომ პირველი მისიის სასამე დილაზე ამომავალ მზეს სიხარულით შეხვას თვალებს.

კახეთის მატარებელი კახური სიზანტით ძლიერს დაიძრა სადგურიდან, რონოდის ნაწილი ფანჯრებში ერთხელ კიდევ შემოინათეს კუჩქებიდან-ქუჩებზე საპირველმისოდ გაცრულმა ზაპვის ფერად-ფერადმა ციარტყელმა და ორხევის ხეობაში შევსრიალდა.

ხეალ ტფილისის პროლეტარები მწყობრი რიგებით შეტყავედნ მოხეიმი ქუჩებს, მე კი სოფლისაკენ მივეშურები. ჩემს სურვილებზე ქალაქისა და სოფლის გული შევიკედნე ერთი-მეორეს და გამაგრებმა უკანესკენელს დარჩა. ზოთი წელი ზედი-ზედ ქალაქი ცნახო, სოფელი ოდესღაც შოიარაინ ღამეების და მეურმის ნაღვლიანი სიძღვრის, რომელიც ცხლა ახალი კოლექტიური ცხოვრების გაშლილ შარანგ მიაბიჯებს უკან მოუშურებელი, მტკიცე ნაბიჯით.

ავგარი არ ისვენებს, სამგორის შარაინ აღმართებზე შავი ფარდა დაშვებულია, რომელზედაც უცნაური ელექტრო მექანაკონსტრუქციის საპირველმისოდ ილუმინაციის პარაიფენს... ერთი გაიღვივებს, უტყარ სინათლზე შავად შეკუმშული ღრუბელი-ღრუბელი დაევახტება და საშინელი გრიალით ეკვეთება დღედიმწას.

მაგონდება ოდესღაც დაწერილი სტრიქონები:

ჭარი-ჭარს შესწივს ზექიდან, ზღვიან ღელე და ზეცები. გადსართლ მუხაზე მუხი დაეკიდა ღრუბლის ნახევრებით.

თვალში უტყარმა სინათლემ მოგვეცეოა, რონოდებს ელექტრო ურუანტელმა ზრიალათ დაჰკრა და იქვე ახლოს, ჩვენს ახლოს ყურთასმენის წამლები გუტუნით ცეცხლიანი ელვა გაიკაჯრა. სადღაც მეზი ჩამოვარდა, ელვის სინათლეზე ჭამონდა გაშლილი ცხვრის ფარა და მაღალს გოხზე დაეჭრებოდა მწყვეტის შავი ნაბიჯიანი სილუეტით. სინათლე ჩაჭრა და სცენაზე ისევ შავი ფარდა დაეშვა...

ჩვენი ხეალ მეცხვარეობის გამოფენაზე ვიქნებით, ქიზიყის გულში, ქვემო მარხანში. ხეალ ვიქნებით იმ მწყემსთა შორას, რომლებიც შირაქისა და თრიალეთის გაშლილ იალღებზე მრავალ მესდაჭრულ ღამეებს სტეხენ და ერთგულად იცავენ კოლექტიურ ფარებს.

ავდარი კიდევ უფრო ავდდება და წვიმის გამშვლი ხრიალი, როგორც ტყილი ნანინა, მაგარი ძილით გვიხუტავს თვალებს...

ახი მასინაელი

— ეი ამხანაგო, — ძილში რალაც ძახილი მესმის.

— ამხანაგო მეტოქე, არ გემის? — და „თავიანთი“ კონტექტორი მაგრა, მუჯულ გუნით მირყევს გვერდებს. თვალს ვახვალ, მაგრამ ვიღაც ამ სანახაობას. ისევ ავდარი, ნილიანი, შემოდგომურა ავდარი შირაქის ღვინო ფანჯრის მინებზე, მე და ჩემი თანამგზავრი, რომელიც პირველად მოგზაურობს კახეთისაკენ უხალისოთ ეტოვებით ავგორს.

— ესეც შენა წნორის წყალი, აქ როგორც სიანს, ჩვენ მართლა ნაგებით მოგვიხდება მოგზაურობა! — შემპარავი დაცინით მეუბნება ის და ფატყობ წაწყენი, რომ ჩვენი ნაქები მასპინძელი — კახეთი, დღეს ასე შრისხან და შუბლშეკრული გვეხდება.

მართლაც საშინელი ამინდია. ალაზნის ველზე ღრუბელია წყის და გომბორიდან კაცკასიონამდე შემოდგომური წვიმა გაბმული.

— რას ამბობ ამხანაგო, როგორ თუ საშინელი ამინდი. ამ წვიმის თათო წვეთი, ხორბლის თითო მარცვლია! — სიტყვაში მიყოლებს მეზობელი გლეხი, რომელიც სადგურის დერეფანში ჩემს გვერდით აბუზულა.

— თამბაქოს ჩიითილისთვის ზომ — პირდაპირ მისწრება! — ბოლოს ზედ დააყოლა, ჩვენი თანამოსახლარ სოფელ სატომოს მეთამბაქოეთა კოლექტივის წევრი ჰანდარაშვილი შეგნებული გლეხი სიანს, მასთან საუბარი მიმზიდველი და საინტერესოა. თვითმული სატყვა ფხიზელი გონებით აქვს მოჭრილი.

— აქამდე ქირდა, სანამ გვალვა ყოველ წელსადა ხელს გვაღებინებდა პირანახულზე, ცხლა კი ალაზა გვიშავს რა, ალაზნის არხმა დაგვატურა, თუმცა ტალი ციციტხელობა ძალუმად მოსდო ატყურობას! — განაგრძობს ენაწყლანი გლეხი.

როგორც მასთან საუბრით ირკვევა, რაიონის ჯანმრთელობის ინსპექციამ ჯერ კიდევ სერაოხული ნაბიჯი ვერ გადასდგა მალარიათან საბრძოლველად, რომელიც უკანასკნელ ხანს ძლიერ აზარალებს ამ სოფლის მოსახლეობას...

წვიმამ ცოტა იკლო და ჩვენ როგორც ეყო, დავტოვეთ სადგურის დერეფანი, წნო წყალის სადგური პირველი მხედველი ერთ მთლიანს, რალაც უზარმაზარ საწყობს წარმოადგენს, რომლის თვითმული კუთხე ნათელს ჰხდის სიღნაღის რაიონის სამეურნო შემენებლობის მრავალმხრივ და ფართო მამუტას.

სადგურთან იქვე ახლოს „შირაქის ნავთის“ ქაბურღილების მაღელის მთელი გრავა ანართული, მასთან აწყვეთ ნავთის სამუშაოებისათვის საჭირო სხვადასხვა მოწყობილობა. იქვე მახლობლად გაშლილია „ხაქელხოზნაბის“ სას-სამ. მანქანა-არხალების უზარმაზარი საწყობი, სადაც ერთიმეორეს წყრივად მისდევს მრავალი ასაბამის სათესი, სათიხრე, სამკალი, სათიბი, სამაგებელი მანქანები და ბოლოს სამი ახალი-ახალი კომბაინი, რომელიც ამ ზაფხულს თავის რკინის მხრებით უნდა ზედონ შირაქის ველის მთელი პირანახულის მომცა, გაღწევა და დაბინავება...

კნობისმოყვარე გლეხები აბრიალებულ თვალბრთ შესტყერიან ადამიანს ამ უცნაურ გამოგონებას, რომელიც ერთსა და იმავე დროს მკის კიდევ; ლეწავს კიდევ და გამოშროლ ხორბალს პირბრეტულ ტომრებით საპარგო ავტო-მანქანებზე ისერის. ათოდედ ასეთი მანქანაც და გათავდება ქიზიყელი მშრომელი გლეხისა და კოლმურთის შუალდის პაპანაქებაში ამდენი ხნის უზარაქო ნაშვლის ტრიალი ალაზნის ხეოსკულივით გაშლილ ველზე. ადამიანის შრომა უფრო შედეგითანს და სასარგებლო საქეს მოეჭიდება, მიწასთან ჰიდლით დაღლილი ჯანი დაისვენებს, საიესიუფლად ამოისუნთქებს...

ავდარი მარცხ უინიანობს. იძულებული გხდებით ალაზნის არხის სამმართვლოს შეფუფრით თავი, სადაც დაუშავიებო-სტუმრებს სიხარულით გვეგებებიან.

კოკისპირულად უმხაუბრებს. ამდენმა მოგზაურობამ მეორე ამაოდ ჩავგდარი... მაგრამ არა. ავტო, პატრი რალაც უცნაურმა გუგუნმა შეაზრიალა. გუგუნს გუგუნთ ემატება, სიტყვის საწინააღმდეგო მამულები ნამდვილი კონონდა ისმის გომბორის კალაიბიდან, რომელიც ნამდვილ გაცხარებულ საარტელერო პრადიოს ჰავს. სიანს ქიზიყელ მშრომელ გლეხობას გადაუწყვეტია, ავდრის ზიუხდავად, მანაც სიხარულით და ზეიმით შეხვდეს თავის მომე მუშათა

კლასის საერთაშორისო დელეგაციას.

ალაზნის არხის მშენებლობა საქმეა კტლით დავიანათი ქვემო მარხანისაკენ. ვეხმარები ცხენები ზალისაანად მიგვაჭროლებენ ქიზიყის შუაგულ სოფლებზე, გზა-დაგზა გვეხდებიან საპირველმისოდ დღეობას ჯგუფ-ჯგუფად მიმავალი გლეხები სახლებზე, აივნებზე ღობებზე წითელი დროშები ფრიალებენ.

ეტყობა: გაავებულმა ბუნებამ გაჯიუტებულ ადამიანს წინაშე უკან დახვევა ამჯობინა. ნატრისფერი ფარდა აქა-იქ შეიკეთა და მზის შუქმა გაუბედავად გამოინახა... უკან დავტოვეთ სოფელი ზოდის ხევი, ფანიანი, ქვემო მაჩხანის მიუხლოვდით. ორობებზე სასულე ორკესტრის შორელუმა გუტუნმა გადაიარა.

გამოფენაზე

სოფლის თავში მწყენიან ფერდობზე შეფენილა თეთრი კარავები, რომლებზედაც ნაწიშიარი ნიაგი სხვადასხვა ლოზუნგებს და წარწერებს აფრიალებს. თვითმული კარავთან მწყენი ფოთლების მთლიანია, რომლებიდანაც გამოფენაზე წარმოდგენილ სხვადასხვა ჯიშის ცხვრის ზღავილა ისმის. შუა მოედანზე ამაოთულია მწყენი შემოსილი ტრიბუნა, მის ირგვლივ კი ისევ კარავები და ნაირ-ნაირი ექსპონატები.

მოედანი თანდათან ივსება მახლობელ სოფლებიდან მოსულ კოლმურთელებით და მშრომელი გლეხებით. გამოფენის მომწყობი კომისია გამოფენას სწის და რაიონის ხელმძღვანელი ამსახვებთან ერთად, ვიწყებთ თვითმული კარავის დაწერილებით დათვალეთვებას.

პირველი კარავი, უდაბნოს სამჭოთა მეურნეობისაა, მას წარმოდგენილი აქვს მრავალნაირი ექსპონატები, განსაკუთრებით მატყლი, როგორც თუშური ცხვრის, ისე მერინოს და მასთან შეგვარებული, ნარევი ჯიშის. უდაბნოს სამჭოთა მეურნეობას, როგორც სიანს თვალსაჩინო მიღწევები აქვს ცხვრის უცხო ჯიშების შეჭრისა და შეგვარებაში ადგილობრივ თუშურ ცხვართან. აი ნამუშვი: კარავთან, პატარა მოიბილიდან გადმოიყურება მერინოს ჯიშის ყოჩი. იქვე მერინოს ნარევი თუშური ცხვართან და მათთან ერთად, წმინდა თუშური ჯიშის ცხვარი.

მერინოს ჯიშის ცხვარს მრავალი უპირატესობა აქვს თუშურ ცხვართან შედარებით, განსაკუთრებით მისი მატყლი უფრო მეტი. გატოლებით წმინდა და მაღალ ხარისხიანია, მაგრამ ეს ჯიში ნაკლებ ეფუება ჩვენი ქვეყნის ჰავას და მომთაბარულ პირობებს. ამ ჯიშის შერევა თუშურ ცხვართან მნიშვნელოვან შედეგს იძლევა, ცხვრის ნაპარკის წონა და ხარისხიც მატულობს. უდაბნოს მეურნეობაში ცხვრის ჯიშების შერევის, როგორც სიანს, ჯერ-ჯერობით უფრო საცდელი ხასიათი აქვს და მის მთავარ ზაზას ისევ თუშური თეთრი ცხვარი წარმოადგენს. უდაბნოს მეურნეობას ამჟამად 45 ათასი სანაშენი ცხვარი ჰყავს, რომელზეც წელი უკვე 19 ათასამდე ბატკანი მისცა.

უდაბნოს სამჭოთა კარავთან გამოფენილი აქვს ძველბურთი და ახალი, გაუმჯობესებული ფარეხების მატყლები, ფარეხების ტალახ-მელისილი ჩაღის სახურავი, რომელიც რამდენიმე ათეულს წელს სძლებს და ცეცხლის გაჩენასაგანაც შედარებით უზრუნველყოფილია. მეურნეობის სპეციალისტი მეცხვარე გარემორტყმულ კოლმურთეებს და დანატრეცებულ გლეხობას დაწერილებით უხსნის თვითმული გაუჩავის სტების დიდ სამეურნო მნიშვნელობასა და სარგებლობას.

უდაბნოს სამჭოთა მეურნეობის მისდევს — შირაქის სამჭოთა მეურნეობის კარავი, რომელსაც წარმოდგენილი აქვს თავის 50.000-იანი ფარის ექსპონატები: თუშური

ცხვრები, ბატკნები, შატყლა და მგელი. ში-
რაქის მეთურნიერას კი მიმდევს ალაზნის
ბაშის საბჭო. მეთურნიერა თავის 4.000-ანი
ფარის ნიმუშებით.

აი სიღნაღის რაიონმასკომის ცხვრის კა-
რავაც. მზით სახე შედგენილი, ბინის ხალი-
სანი სარკალი არბოშეცილი გულსი ამხ.
შაქრო ზუზადაშვილი საჯარო ლექციას
უყრიახავს გარემომარტემულ გლეხობას.
ლიხ ლექციას, ნამდვილ ოქციას მეცხვა-
რების შესახებ: — აი ამ ცხვრის ჯიშს
ქება ჰქვია, ერთი შეხედვით ჟსათოლდ მო
გეყენებათ. თვალად კარგი, ტანად მოყვა-
ნილი, მატყლსაც თითქო არა უშავს რა,
მაგრამ ეს ჯიში მდარე ხარისხისაა ამხანა-
გებო. იგი ყარაბაღიდან ასრის შემოყვანი-
ლი, მატყლი სრულდებით ხმელი და უფარგი
სა აცნს, წონით კი თუცა მეტს იწონის, მა-
გრამ მისი ხორცი უგემური და ამედივით
გამწარალია.

ამხ. ზუზადაშვილი გვაჩვენებს — რო
გორ შესდგი მია ქესმის ჯიშის ცხვრის თუ-
ნეკრ გეიშზე გადაყვანას. თუშური ცხვარი
ხოლად თეთრია, ქესმის კი თავზე შავი ხა-
ლები მოსდევს, ეს კი არ ვარგა, აი ბატკა-
ნი დღევით ქესმა—მამით თუშური, დღემამა
ჩქად გეიშდით კვავს და ჩვენ ნათლად გხე
დავთ მამის ჯიშს უჯგობრის — სრულად
თეთრ, შხაპუნა წყიმით გახანილი კრიალა
ბატკანი შემოგვხდავის ხან ერთსა და ხან
მეორეს.

გამოფენაზე წარმოდგენილია ქიზიყის
ოიქაშის ყველა სოფლის კოლექტიური
ფარები: სოფ. ზ. მაჩხანის „სტალინის სა-
ხელობის“ ფარები, სოფ. ბოლბისის „გლე-
ხის სინათლის“-ს, სოფ. ბოლბისის „სტალინის
სახელობის“ ქვემო მაჩხანის, ფილიპე მა-
ხარაძის სახელობის“-ს, ნუკრიანის „ლინის
ანდრეის“-ს, ქ. მაჩხანის „წითელი სბი-
ვი“-ს, მირზაანის „შაჩაქის ველის“, ძვე-
ლი ანავის და სხვა.

გამოფენაზე განსაკუთრებული ყურად-
ღება მიიქცეის ქვ. ბოლბის „პირველი მაი-
სა სახელობის“ კოლექტივის წმინდა თუ-
შურ ჯიშის ცხვრებზე, რომელთა უკეთესი
მოვლილობა და მაღალი ხარისხი ყველასა-
თუცა ღიდა იყო. სამპირად რკა დაგრეხი-
ლი ფარები, აშვიათად გრძელი, წმინდა და
თიბთიკივით რბილი მჭყინავი მატყლით
აყვინდ შუქოსილი ბატკნები კი ედებდნ
ელაგებოდნენ წონაში. ბოლბის კოლექტი-
ვის გამარჯვება — ეს იმ კოლმეთურნი
მწყემსების მიღწევას, რომელნიც დღე-ღამ
თავს ცვლებიან კოლექტიურ ფარებს და
იოთგულსა და მხარუნველ ხელს არ აკლე-
ბენ.

არტულმა „შირაქის ველში“ გამოფინა-
ზე წარმოადგინა დამკრეცილი ცხვრის იშვი-
ათი ნიმუში — ცხვარი ორი ბატკნის დე-
და, რომელთაგან ორივე თოხლის ოდენა
ყო და თავის დედას სკარბობდნ წონაში.
ჯილაგანი დედა ხან ერთ ბატკანს შებ-
ლოდა ხან მეორეს და ძლივს სძრავდა
რძით გატენილ, ათქვირეშოლ კურებს.

უიური განაგრძობდა გამოფენის დაწყო-
რებით დათვალერებას, ჩვენ კი სახელ-

დახელო მფრინავ შიტინგზე მოვიყარეთ თა
გი. ტრიბუნაზე გამოჩნდნ: რაიკომის მდი-
ვანა გრ. მაღანისა და სარაიონო დაწესებუ-
ლებათა სხვა წარმომადგენლები, სასული
იარკესტრმა ასწროვან კაკლის ხეის გაშ-
ლილ ტრტებში დაიგულუნა და მიტინგი
გაიხსნა. გამოფენის მნიშვნელობის შესახებ
ფართო სიტყვა წარმოთქვა რაიონმასკომის
თავმჯდომარის მადგილემ ამხ. მატინოე-
მა, რომელსაც შემდეგ მიჰყვენ სხვადასხვა
ორგანიზაციითა წარმომადგენლები. მიტინგს
მიესალმნ კოლმეთურნი მწყემსები, რომელ-
თაც დამსწრე მასა ტაშით და ვაშას ძახი-
ლით შეიგება.

საზიმიო სხდომა

კამ ისევ საავდროდ შეიკრა შუბლი, გა-
მოფენის მოედნიდან მაჩხანის სახალხო
სახლისაკენ გავეშურეთ. შუა სოფელში
შრომელი ხალხის ხელით და ოფლით აგე
ბული სახალხო სახლის შენობა ზეიდად
ამართულა კოპწია ბაღის შუა გულში, რო
მელშიც ანკრა წყაროს შადრევანი სცემს.
თვალისმჭერელ სინათლეს აფრქვევენ ელექ-
ტრო-სანაიკურების ბრიალა თვალები. საზე-
იმო სხდომას ხსნის გამოფენის უიურის
ხელმძღვანელი, რაიკომმეთურნიერა კავ-
შირა თავმჯდომარე ამხ. ვარსიშაშვილი,
ამხ. ბაილოშვილი: აქვეყნებს გამოფენის მი-
ღწევათა შედეგებს.

პირველი გოდო, გამოფენის გარ-
დასვლით დროს: ქვემო ბოლბის „პირვე-
ლი მაისის სახელობის“ არტულს, დარბაზს
მჭუხარე ტაშის ხმა ჰფარავს და 16—17
წლის მწყემსი ძლივს იმაგრებს ხელში აბ-
რეილის წარწერით ავლარებულ ატლასს
დროშას რომლიდანაც ამხ. სტალინის ცო-
ცხალი სახე იცქირება.

ამხანაგებო, მაღლობას გიცხადებთ ამ
დროშისთვის, ვეცდებით მერმის კიდევ უფ
რო უკეთესი ცხვარი წარმოვიდგინოთ,
ჩვენ ამ დროშას, მორჩა, აღარავის და-
ვანებებთ. რიხიანად, დაქადებით ამბობს
წიმისაგან დაღუშული ჩობანი, რომელ-
საც ცალი ხელი ხანჯრის სადავისათვის
მგარად ჩაუვლია.

ეტყობა ის ამ დროშას ადვილად
არავის დაანებებს. იქნებ არ დაანებოს მა-
შინაც კი, რომ ვინმემ აჯობოს კიდევ!
—ისმის ხმა, დარბაზში. ისევ ტაში გრია-
ლებს და საერთო სიცილია.

შემდეგ აჯილდოვებენ შირაქის საბჭოთა
მეთურნიერის სიღნაღის რაიონმასკომის მეც-
ხვარეობის, უდაბნოს მეთურნიერისა და ბა-
მბის საბჭოთა მეთურნიერის საუკეთესო 21
მწყემსს, რომელთაც თავი ისახელეს საბ-
ჭოთა და კოლექტიური ფარების ერთგუ-
ლად მოვლა-პატრონობაში.

საზეიმო სხდომის შემდეგ მოსმენილ იქ-
ნა სიღნაღში ახლად ჩამოყალიბებული
მომღერალთა გუნდის სხვა და სხვა ხალ-
ხური სიმღერები, რომელიც დამსწრე სა-
ზოგადოებამ დიდი ყურადღებით მოისმინა.
გუნდის გამოსვლაში მონაწილეობა მიიღეს
თვით გამოფენაზე მოსულმა მწყემსებმა,
რომელთა შორის აღსანიშნავია შირაქის
საბჭოთა მეთურნიერის მწყემსების სტეფანე

მაროშვილის დაკვრა და შირაქის დამლე-
რება ჩონგატურზე. შესანიშნავი იყო აგრე-
თვე თათარი მწყემსის ნახიბ ფირ ოთლოს
გამოსვლა, რომელმაც დიდი ოსტატობით
შეასრულა რამდენიმე ბაიოთი....

უკვე ბინდებოდა, როდესაც თვალთა
ვი შთაბეჭდილებით დამზირობდნ უკან
მოგვრუნდით.

კა ჩამქრალი იყო და სამაგიერო ვარს-
კვლავებით ნუშისა და ატმის ტრტებში
გაჩაღებულმა ელნათურებმა შემოგვანა-
თეს. უკვე ჩაბნელებულ ხეობას ორკესტ-
რის შორეული გუგუნის ედებოდა და ქე-
ლიდან ქედზე გადადიოდა.

ქიზიყის თურმე ტყვილადა სოფლიან
ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილ კუთხედ, კოპ-
წია სახლები და ეზოები, მშვენიერი გზა-
ტყვილებით, ამდენი მოსწავლე ახალგაზ-
რობა და დაწინაურებული გლეხკაცობა.
აგრე გაიხედე!—ჩემი თანამგზავრი აღტა-
ცებული გასცქერის ელექტრონით გაჩირა-
ლდნებულ გომბორის ქედებს.

ქიზიყი მართლაც ჩამორჩენილი იყო
მეგობრო. სულ ათიოდ წელია მას შე-
მდეგ, რაც სინათლის შუქი პირველად შე-
იკრა ჩვენი სოფლების ორლობებში. ეხ-
ლა კი ამდენი ძვრები და ცვლილებები:
ძველი ბუდიდან ამოვარდნილი ალაზანი
უკვე შუა სოფლებზე მიღუღუნებს და ქი-
ზიყის, ოდესღაც დაგველულ ველებზე
მწყემსი ბიჭები კაცკასონის ყინულიან ჩან-
ჩქერების თევზებს იჭერენ....

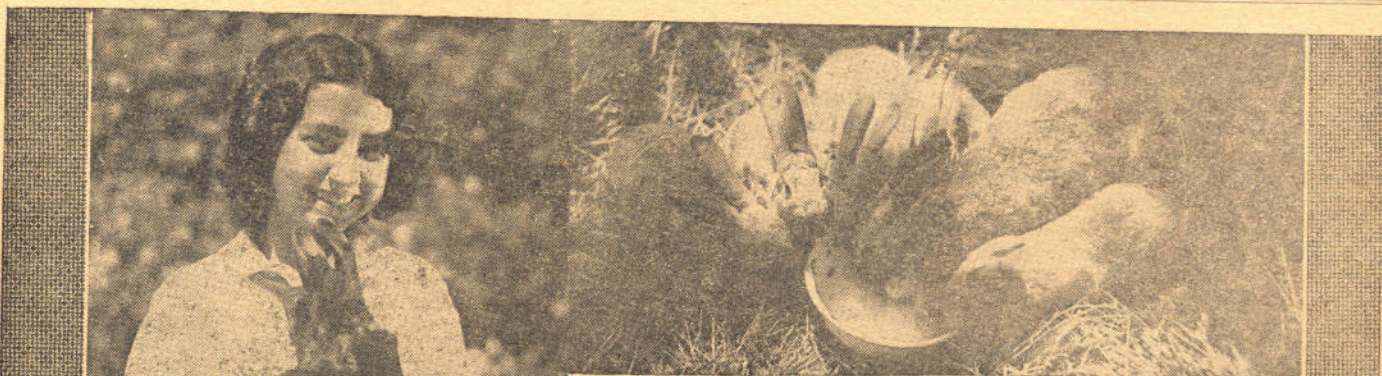
თუნდა ეს გამოფენა—რამდენს ამბობს
ჩვენი გლეხის დაწინაურებაზე. სად ძველი
დასაგრული მოჯამავრება—ჩობანი, სად კო-
ლექტიური ფარების ეს ნამდვილი ბატონ-
პატრონი დღევანდელი მწყემსები, რომლე-
ბიც ერთი მეორეს მჭურად შესჯიბრებიან
ცხვრის უკეთესად მოვლა-მომწენებაში.

ძველი ადამიანი მეგობრო, ჩვენს თვალ
წინ კედება და მასთან კედება ყოველნა-
ირი ნაშთი წარსულის ჩამორჩენილობისა...
ალაზნის არხებს, ალაზანკასებს, ნავთის
შადრევანებს და კოლექტიურ შრომას კი
თან მოაქვს ახალი, გარდაქმნილი ადამიანი,
ახალი ყოფა-ცხოვრება. ჩვენ ამ მშენებ-
ლობის მოწინავე რიგებში უნდა ვიყოთ.

შემფრთხალმა ცხენებმა უძერად ეტ-
ლი მარცხნივ შეატრიალეს და ჩვენს
თვალწინ აიმართა გომბორის ზურგზე ელე-
ქტრო სანათურების შუქში გახვეული სი-
ღნაღის რომანტიული ციხე-გალავანი.

ეს ზღაპრული კოშკები ოდესღაც ლე-
კის თარეშისაგან იცავდნენ ქიზიყელ
გლეხებს, ეხლა კი იქ რაიონის ხელმძღვანე-
ლობის შტაბია, რომელიც მეთაურობს
ამ კუთხის გაშლილ სოციალისტურ მშენე-
ბლობას.

ჩვენ ამ ავღრიან დამეშიც გხედავთ ად-
გილორივი მშენებლობის მაღალ ხარაჩო-
ებს და მკაფიით გვესმის სოციალისტური
მინდვრების მწყობრი მაჯისცემა. ჩვენ ამ
მშენებლებთან ვართ, ჩვენ ამ მწყემსებთან
ვართ, ჩვენ ვიზიარებთ თვითთული მათე
გამარჯვების ზეიშა და სიხარულს.

მეტი ყურადღება მეკურდლეობას

1

ჯანგირმა წერტილი თოხად დაკეცა, ხალა-
თის ჯიბაში ჩაიღო და ჩატყვიებული საფე-
თქელი თითებში მოისრისა.

მაშ, ასე! უნდა გადაწყდეს ეს საკითხი...
გაბედული? ჩაიღინოს გაუგონარი?

დაბრუნებული თოფის ისე არ ეწინა
ჯანგირს, როგორც მამის. მამა ძველი აფ-
ხაზი, უდრეტი, ამაყი; დასთმობს სარჩო-სა-
ბადებელს, მაგრამ არ დასთმობს სახელს.

— ადამი არ გასტეხო და სახელი არ
შემიჩვენებო, თორემ...

და ძველმა აფხაზმა ძველი თოფი ისე
შოულერა, რომ ჯანგირ მიხვდა: არ დაინ-
დობდა მამა.

— ქონება წაიღეთ, ყველაფერი ჩამოა-
რთეთ, ქელი მოვიხარებ. რა გენა, ძალა
აღმატოსა ხნავს. მაგრამ აბაძის (*) სახელის
გატეხას გულის ფიცარს შეგუფრეც.

შვილი მიხვდა, რომ რიცა და გუმუსტა
უმაღლესი დაიწყებენ დენას, ვიდრე მამა
დასთანხმდება გაუგონარის ჩადენას.

და გადაწყვიტა შენიღბება:

— ვინ ვითხრა, მამა? საიდან მოიტანე?

— ეგ შენი საქმე არის არის. სიტყვა

ჩემი, შესრულება შენი. მირეთ ბეის შვილი
ჩემი შვილია. სა-აბაძეი!)

და ძველი აფხაზი, ქობლუხ აგრბა, მო-
ტრიალდა. შვილი იდგა თავდახრილი, ძა-
ლაწაბრებული, და, სხვათა უდრეტი, ამა-
ყი, მამის მიმავალ აჩრდილს მოაჩილივით
უყურებდა.

ეს იყო სამი წლის წინად. სამი წლის გა-
ნაწილობაში კი ბევრი რამ გამოიცვალა.
ჯანგირ ნახევრად დაშორდა ოჯახს, კო-
ლექტივში გადაბარდა. დიდიდან საღამო-
დი კოლექტივში მუშაობს. დღისით, მუშა-
ობაში, თითქმის ავიწყდებოდა გულის გარა-
მი, ღამით კი, როცა კოლექტივი იძინებს,
თავის თავგადმართ ბედზე ფიქრობს და
ვერ მოუწახვებს გამოსავალი. არავინ იცის,
რა ამწარებს კოლექტივის მეთაურს. პირი-
ქით, ყველას გონია, რომ ჯანგირის გუ-
ლიც ისეა სასვე, როგორც კოლექტივის
პლანეტაცია.

როგორ დაიწყო ყოველივე ეს? არ იცის
ჯანგირმა. ეს კი ასსოვს: ასაფლავებენ
ჯანგირის დედას. დიდი და განიერი ეზო
სავსეა მიღეთის ხალხით. ჯანგირის მამა
არ მიკარგება ეზოს: სირცხვილია ცოლი
დაიტიროს. დიდის ზარით და ჯარით მო-
ვიდნენ მირეთ ბეი მან და მისი ვაჟი, ჯან-
გირის დედის გაზრდილი.

— სანაძეი! სანაძეი! 2) — ყვიროდა გა-
ზრდილი.

ასსოვს ჯანგირს: გაზრდილმა მოუტანა
ძიძას ოქროს ორი პატარა ლამაზი. ოქროს
წერტილი ძეწვეთი შეერთებული, ძმუფე-
ზე დაფარა და მწარედ დაიტირა პატარა
იყო მაშინ ჯანგირი. თვალი მოჰკრა მირეთ
ბეის ამაღლაში პატარა ქალს, კაპას. პატა-
რა ქალი დიდბრანი თვალებით მსხვილს
ცრემლებსა ყრიდა და გაუშლელ ბეჭებზე
ხშირად ისწორებდა ხშირსა და გაშლილს
თმებს.

ეს იყო პირველი შეხვედრიდან დარჩენი-
ლი მოგონება.

შემდეგ შეხვედრა იყო უფრო ხშირი,
მაგრამ უფრო და უკვალო. მხოლოდ ერთ-
ხელ, როცა მანდარინის კოლექტივში სოფ-
ლის ახალგაზრდობამ თავი მოიყარა, კო-
ლექტივი გაფართოვდა, გაძლიერდა, ჯან-
გირმა სამუშაოზე კაპა დაინახა. გაუკვირ-
და, მაგრამ კაპამ ხელი შორი სოფლისკენ
გაიშვია და აღსნა:

— იქ ყველაფერი ჩამოგვართვეს, მამა აქ
გადმოვიდა. მე მინდა თქვენს კოლექტივში
გიმუშაო. მიმიღეთ.

*) გაზრდილი, მამამძღვე. — აფხაზურად.

1) სა-აბაძეი — ჩემი გაზრდილი, ჩემი
მორალე.

2) სანაძეი — ჩემი ძიძა.

და ჯანგირი უხსნიდა კაპას მანდარინის
მოვლას. ასწავლიდა, შემდეგ, სიცილით,
გამოსცდიდა.

კაპაც უპასუხებდა:

— მანდარინისათვის საჭიროა ღრმა ნია-
დაგი, ფხვიერი, წყლის გამტარი და კირი-
ანი.

ან:

— მანდარინის ხე ისხამს წელიწადში
500-2000 ნაყოფს კინკალი, მანდარინის
ერთი ჯიშითაგანი კი ისხამს 3.000-მდე
ნაყოფს.

ან:

— მანდარინის მყნობა არის ორნარი:
კალმით და კვირტით. საძირეთ ხმარობენ
ტრიპოლიას. კალმით მყნობის დროს უკე-
თესია წითლით, ირიბათ მყნობა.

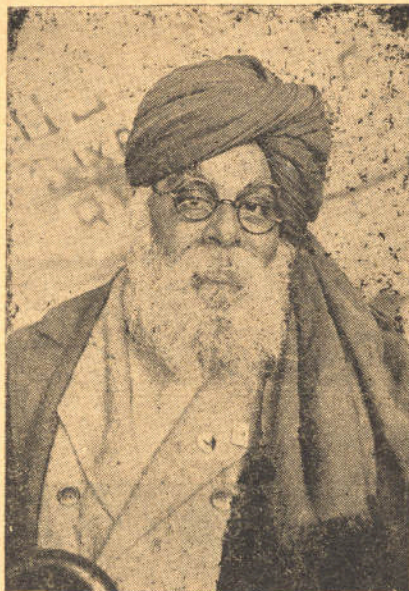
— ყოჩაღ, კაპა!

და რაც უფრო ღრმად ითვისებდა კაპა
მანდარინის კულტურას, მით უფრო, უცნა-
ური გზებით, გულის ბილიკებში, ძველი ნა-
თესობის ძირზე ვილაცასი უხილავი ხელი
ამყნობდა ახალ ურთიერთობის ახალ
შტოს. თითქმის ვილაცამ წათალა ძველი ნა-
თესავობის ხე ირიბათ და ზედ დაამყნო
ახალი ტოტი, კოლექტივში აღმოცენებუ-
ლი.

ჯანგირ ჯერ გაუძლიანდა ამ ახალს,
ეუცხოვს, შეეშინდა. ბევრი ებრაძოდა, ბე-
ვრი არწმუნა თავისი თავი, მაგრამ, ბო-
ლოს, უცნაური ხელით ნამყენი გაიზარდა,
გაიშალა, დაჩრდილა ძველი და ტოტები
გაიშვია მომავლისაკენ.

ალბათ, შენიშნეს ეს კოლექტივში. ალ-
ბათ, მიუტანეს ამბავი ქობლუხს და ქობ-

ინდოეთის უღმერთოა დეღეგაცია საქართვე- ლოში

ამ რამოდენიმე ხნის წინათ საქართველოს
ესტუმრა ინდოეთის (მადრასის პროვინციის)
უღმერთოა დეღეგაცია. დეღეგაცია არ-
ჩეულ იქნა წარსული წლის ზაფხულზე უღ-
მერთოა კონფერენციაზე, რომელსაც და-
ესწრო 3 ათასი დეღეგატი და 10.000 თა-
ნამგრძნობი ინდოეთის სხვადასხვა კუთხე-
ებიდან.

დეღეგაცია შესდგება სამი კაცისაგან:
რამასანდი — ურნალ „რესპუბლიკა“-ს გა-
მომცემელი, „რამასანდი“-შოფერი-მექა-
ნიკოსი და რამასანი (შვილი).

სურათზე — დეღეგაციის წევრი რამა-
სანი (მამა).

ლუხმაც შეირისა შეილა, შეილა...
თხა, გული ჩაიხვია. მაგრამ სანამ

და ჯანგირმა გადაწყვიტა, აქ, აქ, აქ...
ტარა წერილობით მოქმედების გეგ-
მა. იგი წერდა ასე თავდება: „მთელს
მსოფლიოს ექიდავებით და ერთი მიცვა-
ლებულის არჩილს ვერ შეგებდე? ნეტავი
მინაც კომპაგნიერილი არ იყო. კაპა“.

მაშ, ასე! გადაწყვეტილია. უნდა გაბე-
დოს. უნდა ჩაიღინოს გაუგონარი.

ქუდი დაიხურა. რევოლვერი ამოიღო,
ტყეობდა შეამოშა. ბეჭებში გასწორდა და
მძიმე ნაბიჯით თოხადან გავიდა.

მაღლა აფხაზეთის მზე იცინის. მარჯვნივ
შავი ზღვა ბუტბუტებს, მარცხნივ სდუმან
ბუბუბებს მთები, და მთებზე ჩაფიქრებუ-
ლან ხეები. დაბლა კი, იქ, სადაც მთის ფე-
რდობი ხელის გულვით გაშლილია, კოლე-
ქტივის მანდარინის პლანეტაცია ოქროს
თვალვებით მზეს ეთამაშება.

მიდის ჯანგირი და წარებზე ჩამოწოლილ
ქუდს ქვეშ ერთი აზრი უტრიალებს:

— რა უნდა მამას? რატომ მიხმობ?

ეზოში რომ შევიდა ბირეთ ბეის ბედაუ-
რის სიხვიანი მოსმა. ფანჯარაში მოჩქეუ-
ლი ხმალივით ელავდა უცნაური სითეთრე.
დააკვირდა: კაპა თმებს იგარჯნიდა. მკლა-
ვები ტიტვები ჰქონდა.

შორს, ეზოს კუთხეში, მაღალ რკხილას
ქვეშ, იდგა ორი კაცი: მამა და, მერე,
აფხაზეთის ფიქვივით მაღალი. დაბრუნება
გვიანდა იყო. იცნო: ეს მეორე იყო მირეთ
ბეი მან.

2

მაართაც, ვინ არ იცნობს აფხაზეთში ამ
ორ მოხუცს — მირეთ ბეი მანს და ქობლუხ
აგრბას? აფხაზეთის გზაზე ათასი კაცი რომ
მიდიოდეს, მირეთ ბეი მანს თოფის მან-
ძილზე გააჩრევთ. მაღალი, წელიწადი ოდნავ
მოზრდილი; ხელში მუდამ მათივეს უკიარავს,
ჩაბაღის ზურგზე გაშლილია აქვს გადა-
ფარებული. როცა დადის ქანაობს. ბავშო-
ბიდანვე ცხენს ისეა შეჩვეული, რომ სია-
რული ერთიერება. წინად, უმირებდოდა,
აფხაზეთში არც ერთი სავაჟაკო საქმე არ
გაქმდებოდა, ცხენოსნობაში ბადალი არა
ყავდა. ვაჟაკი იყო და ყოველი ვაჟაკუ-
რი ახარებდა. სამოცდა ხუთმეტის წლის კა-
ცია და ჯიბი არავისთვის დაურტყამს;
მტკიცედ იცავს ძველს ადამს, ზნე-ჩვეულე
ბებს. ცოლი რომ მოუტყვია ისეთი ფსხუ-
რა 1) მოაწყო, მთელს აფხაზეთს უკიარ-
და. საიდან მოჰქონდა, სად შოულობდა,
არავინ იცნო. ხშირად არაფერი ჰქონდა,
უფრო ხშირად კი ყველაფერი ჰქონდა. არ
უყვარდა ხელების შეწუხება. მხოლოდ,
როცა ჯიბიდან დაიწყოფებოდა, ყველა
ზედავდა ხეზე გასულ მირეთ ბეის: წელზე
სატევარი ჰქონდა. გვერდზე რევოლვერი.
ბეჭებზე სირმაზე ჩამოყიდული ჩაბაღისი.
ტოტზე დაუტყდებია გიდელო და ყურძნით
ავსებს. ყურძენი ბევრი ესხა და არასოდეს
უყიდა ღვინო. მამინაც კი, როცა ღვინს
გამართავდა. მირეთ ბეის მუდამ შერჩეული
და დიდებული ბედაური ყავდა. მირეთ
ბეი ამტკიცებდა, რომ მისი სულის ნახე-
ვარი ცხენშია, და რომ ცხენს ესმოდა მისი
საუბარი. ორი რამ ამშვენებდა მირეთ-ბეის:
განთქმული ცხენი და განთქმული სახლი.
ძველად ბრჭყვიალა ეპოლეტივანი თავა-
დობა და ხელისუფლებანი ხშირი სტუმარნი
იყვნენ პარტიებისა. ბევრი დაუბრუნებია
ერმეზიდან მირეთ-ბეის, ბევრიც გაუბ-
ნავნია. პო, არავინ კითხულობდა, რითი
ცხოვრობდა მირეთბეი. ძველ აფხაზეთში
ესი რა საქმე იყო, ეზოს გარეთ რას
აკეთებდა ადამიანი, ოღონდ თვითონ ეზო
ყოფალიყო სასე და დოვლათიანი. აფხა-

1) ფსხურა — ქელები.

ზეთის მიღებ მრავალი ბილიკი აქვს, და ზოგჯერ ბევრი კარგად იცოდა, რომელი ბილიკი სად წაიყვანდა კაცს.

ბევრი სწავლობდა მირეთ-ბეის დამოყვრებას, მისი შიში და კრძალვა ბევრს აკრძნობდა. დიდი ხარჯი გასწია ქობულს აგრებას იმისათვის, რომ მირეთ ბეის დამოყვრებოდა. ქობულს აგრებას სახელისა და გვარის გარდა ყველაფერი ჰქონდა.

ძველად, რევოლუციამდე, ხშირად გაიგონებდით აფხაზეთში:

— გისია ეს მიწები, გაყოტრებული თაგადებოსაგან შესყიდული?

— ქობულს აგრებასი.

— გისია ეგ მანდარიანის მალეები?

— ქობულს აგრებასი.

— გისია ეგ მუშები და კამეჩები, ხეტყეს რომ ამუშავებენ?

— ქობულს აგრებასი.

— ვინ იცის, რამდენი ათასი მანეთი აქვს ზანქში ქობულს აგრებას?

— არაფერი.

ქობულს აგრებას ხშირად აწუხებენ, ვინ დაიკავს? ვინ მიიღებს მას თავისი ძლიერი მფარველობის ქვეშ?

— მირეთ-ბეი მან!

ვინ იცის, რამდენი დაუჯდა ქობულს აგრებას მირეთ ბეის დამოყვრება! მაგრამ ეს კი ყველამ იცოდა, რომ ამ დამოყვრებას მემდევ არაფერი ზღუდავდა ქობულს აგრებას შეწუხებას. აბა, ვინ გაბედავდა შეწუხებას ქობულს აგრებას, მირეთ ბეის შვილის მორღულ?

დღესაც ამშვენებს ქობულს აგრებას სახლის კედელს მირეთ ბეის თოფი. დიდი ძველი და ზინთი მიათვია ქობულსა მიართუ ბეის იმ დღეს, როდესაც მირეთ ბეის შვილი მძილი აღსაზრდელად მირეთ ბეიმ მამის ქობულს თავისი ნაჭები თოფი აჩუქა. ეს იყო გიწოო ლუღიანი და გრძელი თოფი. მირეთ ბეი მას მახაჯორს ეძახდა. ამტკიცებდა, მახაჯორი სეით ბეი მაქმანისაგან ეყოფიდა. თოფის თვისება იყო თუ მირეთ ბეისა, მაგრამ ერთხელაც არ დაუტყდნია ამ თოფიდან მირეთ ბეის. კონდახზე ოქროს ასოებით იყო ამოქარული „მირეთ ბეი მან“.

უნდა ითქვას, ღირსეულს მემკვიდრეს შეხვდა თოფი. ფულმა ჯიბა დაუშვინა და ქონებამ ოჯახი აუფესო აგრებას, მაგრამ თვალი აფხაზისა შერია, გაფრენილს ჩიტს არ დასცდებდა.

მიღიოდნენ წილები, ბევრდებოდა ქობულს აგრებას კონება, მცირდებოდა მირეთ ბეისა. ანუ შეუტყულებდა ორივეს სამოციოდ წელი. სამოც წელზე აფხაზეთი გაწითლდა, ხოლო მირეთ ბეი მან და ქობულს აგრება გაშავდნენ. მას შემდეგ კი რაც კოლექტივები შემოვიდა ქობულს აგრება სულ გააძლიერეს ვაყენად და შერყვეს მთაში, აი, იქ, სადაც მთა პირდაპირ ზღვისკენ ეშვება და გზა ჟოცეკარას ჩანჩქერივით ვიწროა და მოგვცხილი. მირეთ ბეიმაც დაკარგა ბევრი რამ: სახლი, გველენა, ლალი ცხოვრება, შერია ცხენი, ქალი კაბა, და წაქცეული და ფეხსქვეშ მოთხრილი მორღულ ქობულს აგრება.

— ყოჩაღო! — ბატონო მირეთ-ბეი! — ამშვენებს სინილისის მოსაწმენდათ ქობულს. — შეიცვლება, დაუტალოთ.

— პო, შეიძლება შეიცვალოს, რატომაც არა? — უპასუხებს მირეთ ბეი, მაგრამ თვითონაც არა სჯერა თავისი პასუხისა.

ანუ ატყუებს ცრთმანების ორი ძველი აფხაზი. ორთავემ იცის, რომ ეს ნულში ისეთივე დამაწმენდავებელია, როგორც თამბაქოს მოწევა. ორივემ იცის, რომ ბოლოს და ბოლოს ყველაფერი წარმატებულია, რადგან ყველაფერი ქონებაზე ჰყიდია. ხოლო ქონებას, ორთავემ იცის, როგორ მოუღო. ბერი. მაგრამ, ორი ძველი აფხაზის აზრით, ერთი რამ არის ურყევი, უცვლელი და მარადიული აფხაზეთის მთებივით:

— მძიო!

ორი ძველი აფხაზის აზრით

მძიო-შეიშლილი ნათესაური ურთიერთობა ისე ამშვენებს — ძველს აფხაზეთს, როგორც მზე ცისმარე დღეს და მთვარე კაკაჩია ღამეს.

ამიტომ იყო ქობულს, რომ აღშფოთდა, როცა ყური მოჰკრა ჟღნასურს ხმას:

— კაპასა და ჯანგირს ერთმანეთი უყვართ.

მამინ იყო, შვილი რომ შერისხა და შვილმაც თითქმის მიატოვა სახლი.

— იცის თუ არა ეს მირეთ ბეიმ? — ეცითება თავის თავს ქობულს, შეჰყურებს თვალსაშუალო მირეთ ბეის და სამინელი მძებნი ტენის უბურღავს.

— ნუ თუ ჩემი შვილი შემოიტყვენს კალასს და ოჯახს? — შეასვეჯრ დასტრიალებს ავი აზრი თავს.

თავისი მხრივ მირეთ ბეიც წებს, მაგრამ არ ამშლავნებს ციფ შემსლს ქვეშ დამსლულ აზრებს.

— იცის თუ არა ჩემმა მორღულმა, რომ მის შვილს საშინელი რამე განუზრახავს? ხომ მოჰკლავს ის მამინ თავის შემარცხენელს? დამეღება ცოდვა.

— ნუ თუ ჩემი შვილი გამიბედავს შემილასის სახელი?

და მირეთ ბეი შეჰყურებს თვალსაშუალო ქობულს, უმინია საშინელი ამბისა. არასოდეს უფერძონია შიში მირეთ ბეის, მაგრამ ეს ხომ გაუგონარი რამე არის: რძის შვლახება, მორღულს შეტრაცუვება, ძიძაობის დარღვევა. ეგებ ზორორება ენებმა მოჰკორეს ეს? ალბად, ასეცაა. სწორედ იმიტომ, თვითონ რომ დააჯიკრდეს ორთავეს, მოიყვანა თავისი ქალი თავის მორღულთან. ალბად ეს აზრი ჰქონდა ქობულსაც, დაეინებოთ რომ სთხოვა მირეთ ბეის სტუმრებოდა რამოდენიმე დღით.

ორივემ იცის საშინელი ამბავი და ორივე უშლავს ცრთმანეთს, ორივე არ დაზოგავს საკუთარ შვილებს საკუთარი რწმენის შვლახებისათვის, და ორივე, თითქმის ეს ამბავი სულაც არ აწუხებოთ, მილეთის საქმეზე მსჯელობენ.

დაფრეხილი ნაბიჯით მიუახლოვდა ჯანგირ ორივეს.

— დად! აბაძე გვეახლა! — ოსტატურის სინახილით შესაბაშო შვილს ქობულსა.

— აბა შენ იცი, თუ დამითრობ დღეს.

ჯანგირს თვალი მოედრებოდა, მაგრამ მორჩილად დადგა და უფროსის სალამს უტედა.

— უშუბზია! — მძიმედ შეისალმა მირეთ ბეი.

— ბზრობი პატივ! — უპასუხა ჯანგირმა და დახარა თავი.

და თუმცა მთელი შესხედრა დაცულ იქნა აფხაზურის ცერემონიალით, მაგრამ გულთა სიცივემ ყველანი ოასუსხა.

3.

ბევრი ხანა მიწყდა ჩამი-ჩუმი სოფლად. დაიძინა აფხაზეთის მთელ სივრცეზე შრამივით გაწოლილმა გზამაც. დაიძინა ღვინო მოკიდებულმა მირეთ-ბეიმაც. ჩასთვლიმა ქობულსმაც, მაგრამ შავი ფეხები ისე დასწავა, რომ ტრიალებს ლოგინში, ვერ ისვენებს. კაკაჩია ღამე ფანჯარაზე შეიხედება, თითქმის სურს ჩასწვდეს ქობულსის კეპალში გულს და ამოკითხოს, თუ რა აწუხებს. არ სძინავს ჯანგირსაც, მაგრამ უძრავად წევს. იცის ათასი ძველს ოქროს ურჩევნია მამამისს მასთან შესტყუება, აი ამ ნაღველებზე, მაგრამ ვერ ბედავს. მირეთ ბეის ძინავს და ვი თუ გააღვიძოს. მერე და რას შეეცობება? იცის ჯანგირმა პო, ახლა ჯანგირმა სხვა რამაც იცის, აი, დაიძინოს მამამ. ჯანგირ ადგება, ორივე ცხენს შეკაზმავს, კაბა და ის მოახტე-

ბიან ბედაურებს და გააქროლებენ სახლსავე. ბევრ ხანს ვერ დაეძინებოდა ჯანგირ მშობლიურ კუჩას. კერძო-ზაფხულის წევს ჯანგირი და ფრთხილ მზიან და-ცურებული მორგებით დაედევნენ ერთი მთორეს.

უცნაურადაა აწყობილი ეს ქვეყანა. ოდეს-საღაც მირეთ ბეი მან იყო გავლენიანი და სახელგანთქმული. ოდესაც ქობულს აგრება იყო სუსტი და უჩინარი, მირეთ ბეი მანის სახელის განიერი ტოტებ ქვეშ ბევრს შეუფარებია თავი. ქობულს აგრება იყო ხელშეგანი და საცეს. საჭირო იყო წყარვები, და ქობულს აგრება ზრდის მირეთ ბეის შვილს. ორი ოჯახი დამოყვრდა. თითქმის ჩვეულებრივი რამ მოხდა, მაგრამ...

პო, ეს მაგრამ...

აი, კაპა რომ არ ყოფილიყო, შესაძლებელია ყველაფერს ისე ჩაეღლო, როგორც წინად, მაგრამ...

ოხ, ეს მაგრამ...

ძველს აფხაზეთს არ გაუგონია რძის შელახვა. ამიტომ არის ძველი აფხაზი, ქობულს აგრება, რომ ასე ბოროტად მიუტოვებელი ექვისაგან, მარტოოდნენ ექვისაგან. და რა იქნება, როდესაც მართლა მოხდება? ჯანგირს გააფრთხილა, მოკლედ გადასწყვიტა:

— მომკლავს!

მაგრამ უკან დახევა არ შეიძლება. მძლავრად შეიჭრა კაპა ჯანგირის გულში. დაფარული არა უნდა რა ჯანგირს. უნდა გატყდეს ძველი ადამი, არ შეიძლება მიცვალებულის არჩილს ენაცვლოს ცოცხალი ადამიანის ძიძა. მთავარია რწმენა, არ სწამს ჯანგირს ძიძობა, არ სწამს, რომ დედა მისი აღზრდილი, და ისიც მიცვალებულის სამარს, ძველად უნდა დაედგას მისი მომავალი. არ სწამს...

არ სწამს კაპასაც. ისიც მყოფე ოთახში ბოროტავს, ხშირად ასწევს თავს, ფანჯარაში იხედება, და თქმულ ნიშანს დედას.

და როდესაც ქობულს დაეძინა, ჯანგირ ადგა, რწყილი სიფრთხილით გავიდა გარეთ. მთელი ტანი სანატომოდ გამხადილი ვეფხევივით — დაეკუმბა, წილთა განმავლობაში დაფრეხებულმა ძველი ქვეყნის სიბუღევილმა ისეთი მზაზით დაუსერა მუბლი, რომ მთავრის მუჭზე გაწოლილი საკუთარი არჩილიც კი ზღაპარში გაგონილი მღვდელ მოჩვენება. აი, ახლა რომ უთხრას ვინმე:

— ჯანგირ, გადიაროლე ეგ მთა შევზღვაში!

უყოყმანოდ ჩაველებს ხელს მთის კალთას.

რაც ეწოში ხეებია ყველახი, რომ მირეთ ბეი მანის თოფებზე გადაეყვანა და მერღულზე მიბეჯინენ, მაინც არ დასთმობს გულთა გამოტრავულს და მტკიცედ გადაწყვეტილი, უნდა გასტრესოს ძველი ადამი-უნდა დაამბოს ძველი კერპი!

ცხენების შეკაზმვაში ფრთხილად ეხმარება კაპაც. მთვარე იცინოდა, როცა კაპა და ჯანგირ ცხენებზე სწორდებოდნენ.

ცუდს სიზმარს ხედავს ქობულს, თითქმის აივანზე ამოვიდა მისი აღზრდილი, კარებთან გაჩერდა, ტურები გაშავებია, ტურებოდან თეთრი რბე ჟონავს და მწუხარებით იმიერება:

— მორღულ! ჩემო მორღულ!..

იჭრიალა ჰიშკარმა. ქობულს ეფეხვივით წამოეყარა ჯანგირის ლოგინს ეცა. ცივი იყო. გარეთ გაფრდა. დაინახა: ორი ცხენოსანი ჰიშკარს გამოჰრდა.

— წავიდნენ...

აზრის სისწრაფით ამოძრავდა ტენი. იქ, გადმოწოლილი კლდესთან, მოსახვევში, შეიძლება შეჩერება. საცხენო გზა ხომ ერთია. ძველი, იქ, კლდესთან უნდა დახედვს. სანამ ცხენი მივლენ, ქობულს მოსაწერებს. გზა ხვეულით მიდის, უკან კი, მთის ფერფრბიდან, მოკლე ბილიკი გადის, ყვეა თოფს

1) დად—შვილი.

2) გამარჯობა.

3) გაგებარჯობა.

და ჩვიდმეტი წლის ყმაწვილივით გაფრინდა ბილიკით.

მიჰქრის ქობლუს და ერთი აზრი უწევას ტვისს:

— არა მყავს შვილი... არა მყავს შვილი. აჰა მოსახვევით, გზაზე გადმოწოლილი კლდე ჩაფიქრებულად დაყურებს გზას. კლდეზე სდგას დაბერებული ტოტებ შემოძარცული ფიჭვი. ქობლუს ამოფარა ფიჭვს, თოფი პრიმარჯვა. ანთესული თვალებით დაყურებს გზას. თეთრი გზა ჩუმად გაწოლილა ზღვისა და მთებს შორის.

ფიქრთა ჯარმა ალყა შემოარტყა ქობლუს. მრავალი აზრი აწვალეს. იმ აზრებიდან ერთმა გაიკვალა გზა და ასე დაუღვია წიწ ძველს აფხაზს: ერთად ერთი საყვარელი შვილი, ერთად ერთი იმედი, ვეფხვით ვაჟაკი, უხადოთ ტანადი, ამხანაგებში პირველი და მეგობრებში საყვარელი, ეკარგება მას... მართალია, მამას არ მოსწონდა შვილის გზა, მაგრამ გულის სიღრმეში უხაროდა, რომ ჯანგირ აგზბას სახელი ყველას იცერა ენაზე. ახლა კი, ახლა ქობლუს უკვე ადარა ყავს შვილი. მოუკვდა ის შვილი, მისი სახელი რომ შეარცხვინა საქციენოდ. ხეალ მთელი აფხაზეთი გაიგებს, ხეალ ყველა იტყვის:

— ქობლუს აგზბას შვილმა რძე შელახა, ვაი სირცხვილო! ვაი გატენილო ადამი! როგორ გამოჩნდეს აფხაზეთში? რა შუბლით? და აკასკალებულ უღვაშებს ქვეშ იტანჯებიან სიტყვები.

— მოვკლავ... მოვკლავ... და უცდის, უცდის.

ტყეში ჩიტმა ჩაიფრთხილა. ახლა შენიშნა ქობლუსა, რომ მდიდს დრო და არ მოდიან ცხენოსნები. საშინელმა აზრმა დაჰკრა თავში და თითის ფრჩხილებშია ცააყროლა:

— ჯანგირმა ახალი გზა აიღო. ძველი გზით, სადაც ვინმეს დახვედრა იყო შესაძლებელი, არ წავიდა.

— ვაიშე სირცხვილო! — და ქობლუსმა ისე მაგრად გაირტყა შუბლზე, რომ ეტყინა.

— წავიდნენ. სხვა გზით წავიდნენ. რატომ იფიქრა ქობლუსმა, რომ კაპა და ჯანგირ ძველი თქმუარათი წავიდოდნენ? რატომ არ აიჩივდა ჯანგირ უფალს გზას?

ძველმა აფხაზმა იგრძნო, რომ ხერხემალი ეტყინა ისე, თითქოს გადატყდა შუაზე. როგორ დაბრუნდეს უკან? რა თვალებით შეხედოს მირეთ ბეის? დილას ადგება მირეთ ბეი და ველარ ნახავს შვილს. უსიტყვოდ შეაჩერებს ლურსმანივით თვალებს ქობლუსზე, იგი თვალები შედექითობიას ქობლუსს:

— მოვირეცხეთ სირცხვილო?

რას უპასუხებს ქობლუს? რა აქვს სათქმელი? ძველი დრო ხომ არ არის, უთხრას:

— დაგედევნები. მოვირეცხავთ სირცხვილს.

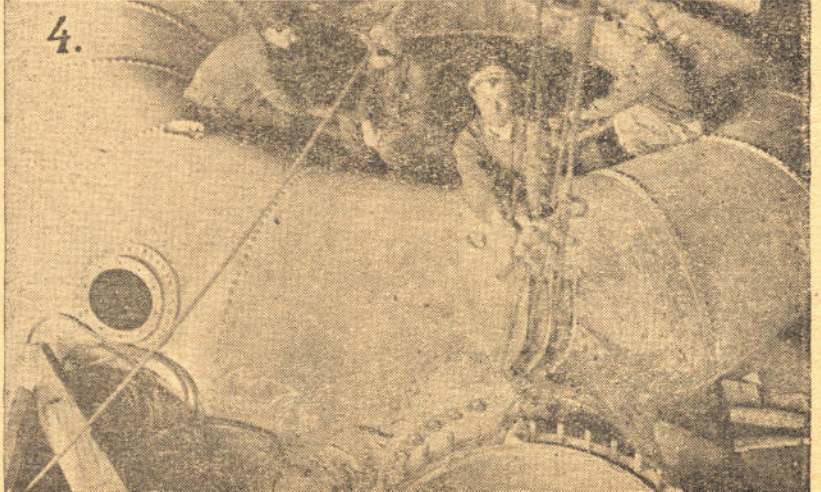
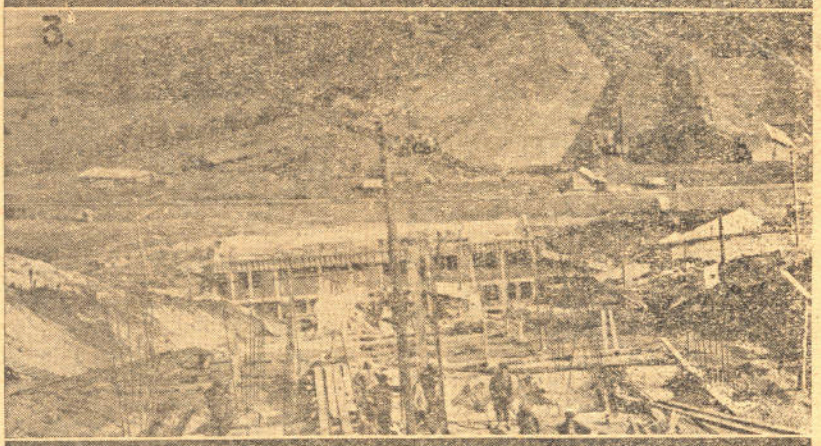
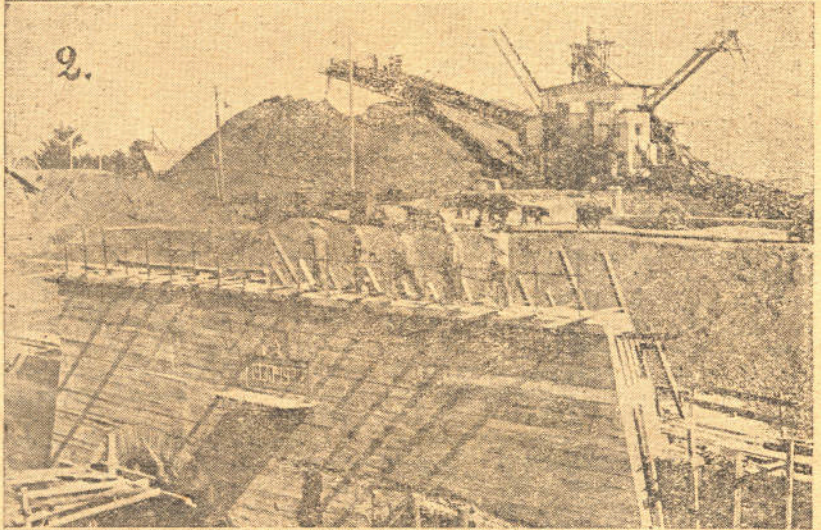
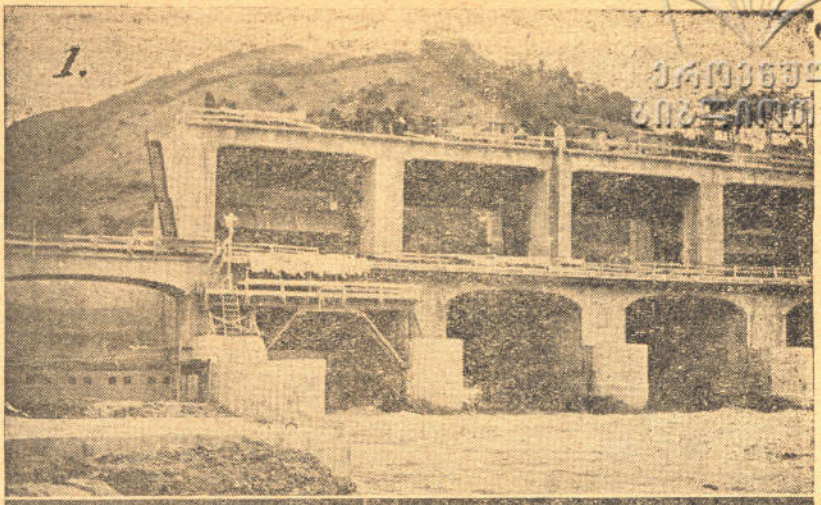
წავიდა ძველი დრო! წავიდა მირეთ ბეისა და ქობლუსის დრო! ახლა ჯანგირ აწყობს ცხოვრებას. ის რაც წინააღმდეგობა, ახლა არ შეიძლება, ძველი გზები ყველგან შეკრულია.

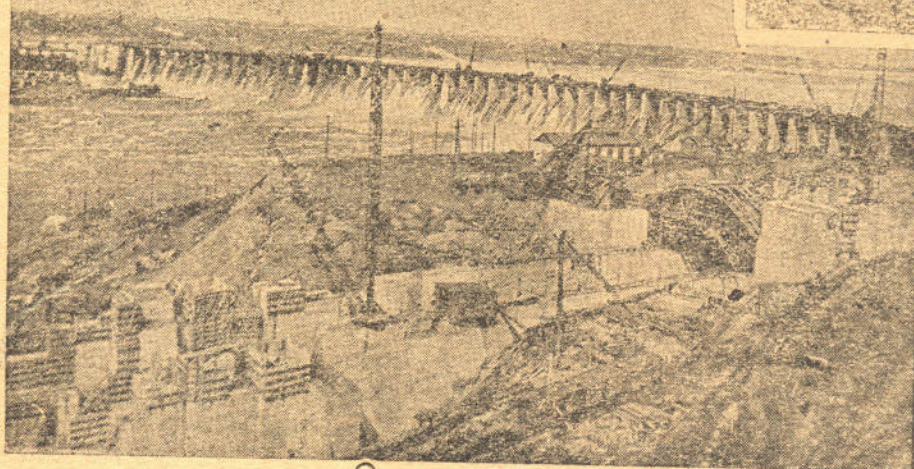
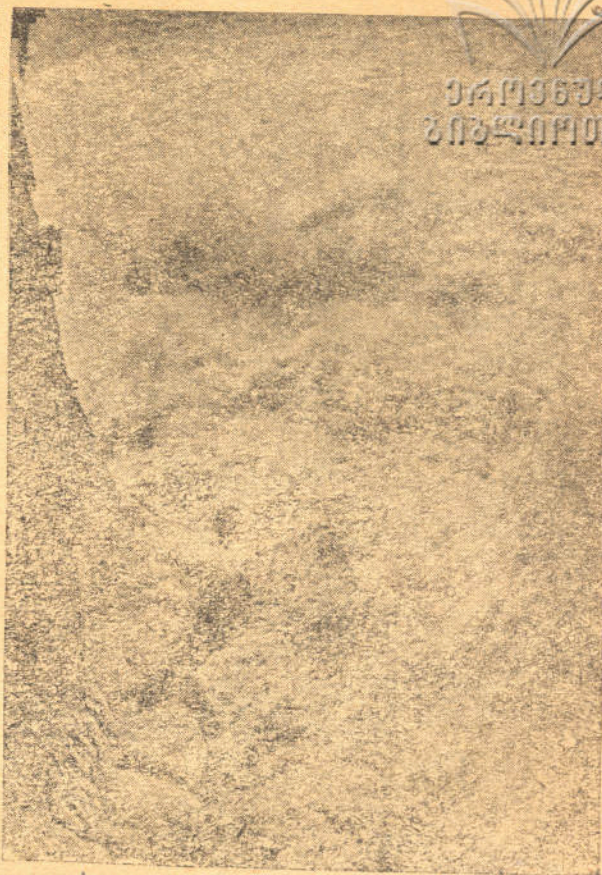
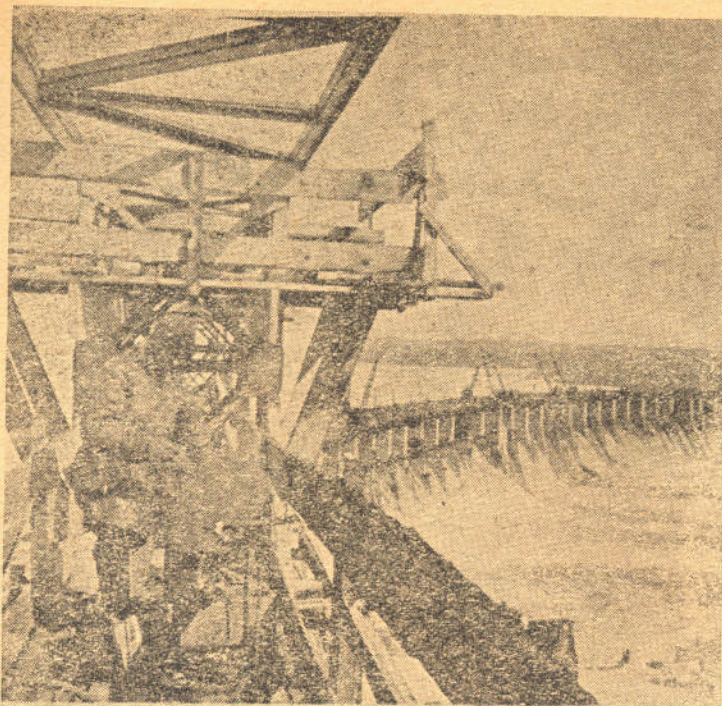
თითქოს მირეთ-ბეის ელზნება, სივრცეს უთხრას:

— მოგიკვდა მორდუ...:

ჰო, არ შეიძლება ეჩვენოს მირეთ ბეისს სჯობიან სულ არ შეხედოს ჯანგირის კოლექტივის წევრებს; ხეალ ხომ ყველას ეცოდინება ახალი ამბავი, ხეალ ხომ ყველა დაინახავს წელ გატეხილ ქობლუსს!.. არა, სჯობიან ის ტყვია, ჯანგირისთვის რომ..

ერთხელ კიდევ გაატანა მთიდან მოსულ

სურათზე—მთავარი ჯებირი, ქვევით—
მშენებლობის მთავარი ხედი, მარჯვნივ
„დატყვევებული“ დნებრი.

ი ზ ი მ უ რ ა თ ი

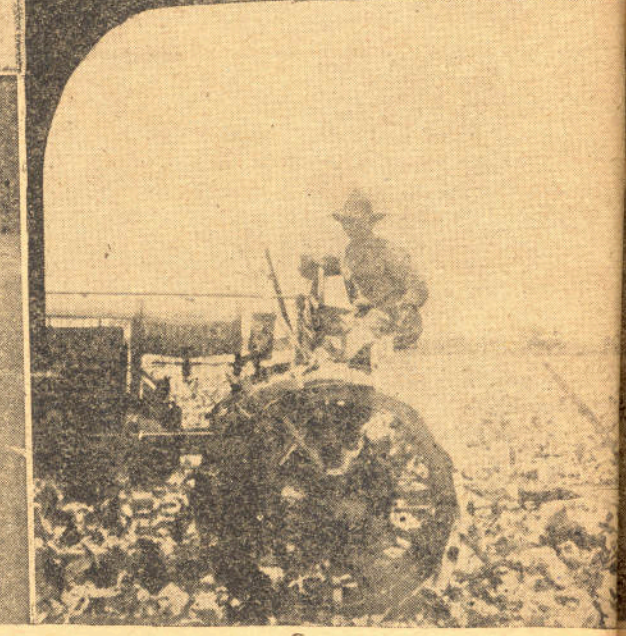
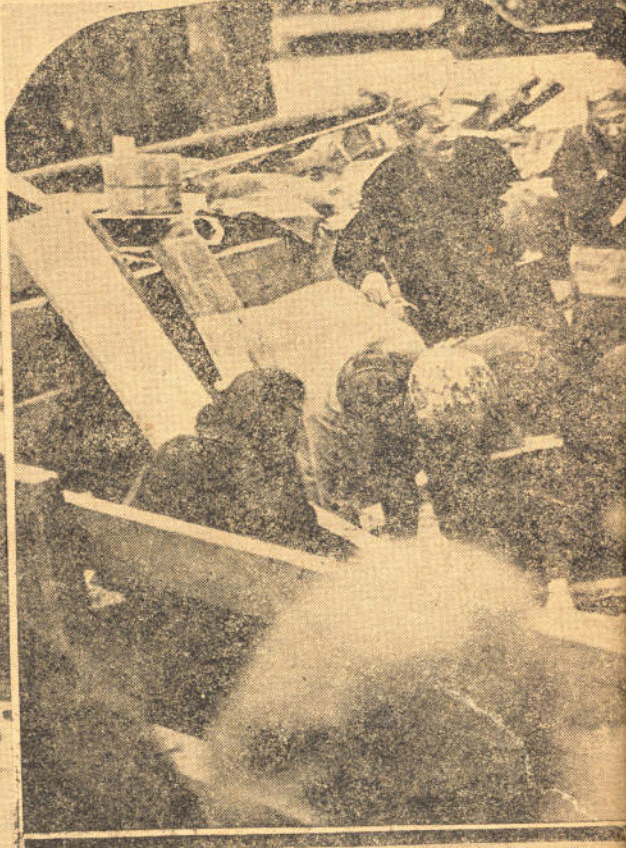
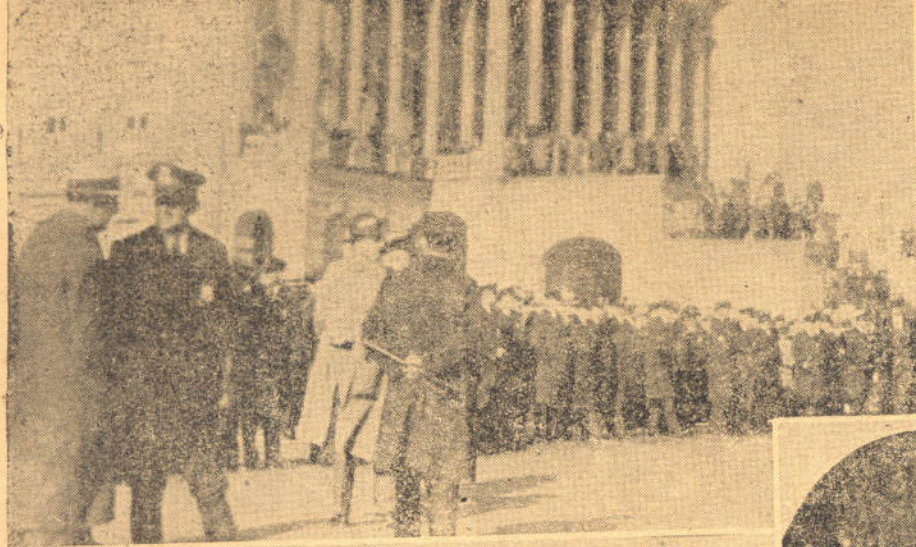
შალვა შამურიადი

სამყინვაროში დღესაც რომ ისევ
კავკასიონის ჰქუხს მრისხანება,
ჩვენი ყრმობის კი გზები მოიწრენ
(ახლა მგონია თითქოს ზმანება)!
ირავლივ ხეებში რა რიგ ხვლიდენს..
სქერებს სერავდა ინიურ ტალღებით.
ძმადშეფიცულნი ჩვენ ოთხიოდე
ძველ გზებს ვადექით მაშინ ბაღლები.
იალფუხს დევს კოშკად გზახედით
და დევის შუბი გვეგონა უშმა
და ყოველ ღამე, როგორც ღაღადი
კოშკში მოხუცი ქალღმერთი შუშპარს
მისტიროდა და კენესოდა ჩანგიც:
„ჩალ ქალღმერთ ბებუცია“.

სოფელ ქალღმერთი შუშპარია“.
სამყინვაროის ცა კრიალებდა,
გვყვარდა მომსკდარი ზევის სურათი
და საყობის ვწყვეტდით კოშკის კარებთან
მე და ჩერქეზი იზიმურათი:
თუ, როგორ უნდა დაგვეზნელა მზე
იზიმურათის მამის მკვლელისა
და მიზნებს შორის მაშინ უველაზე
იყო ეს ფიქრი უპირველესი.

მაგრამ მოვარდენ მთებში კივლით
ახალ მეზების ხმები ურისხვი...
ქველი მთა მოაწყდა და ბეტქილივით
გადაიჩნა კლდეებზე რისხვით!!
და მაშინ თბილისს გადმომახალა
აღრილმულ ტალღამ ქარიშხლის
ირავლივ ცხოვრება ვიგრძენ ახალი
მაგრამ ყმობის დროც! მაინც ხარ ეშხი;
ვერ შევანელე ტკივილი დღემდე,
რადგან მეგონა თუ იზიმურათს
ვერ გაუქრობდა მშობლიურ სევდებს
ცა გათენილი ასე მზიურად!
და დღეს პირველად ათი წლის ბოლმა
იზიმურათის ბარათი მოდიხ:
— უნახაობის მახრჩობდა ბოლმა
და ალბად შენც ჩემს ამბავს ელოდი;
ესლა სულ სხვა ვარ ძვირფასო შალიდი!
ხუთწლეულის გმირი გროზნოს ნავთის,
გახსოვს ნიანებად, რომ აიშალენ
მთებში წლაპრები რისხვით და ზავითი..
იქაც დაინგრა ის მთა წლაპრების,
როგორც წარსულის მღვრიე ლანდები..
აქ კი გრიალებს დრო გამძაფრების;
აქ ინტუსტრიის ჰქუხს გიგანტები..

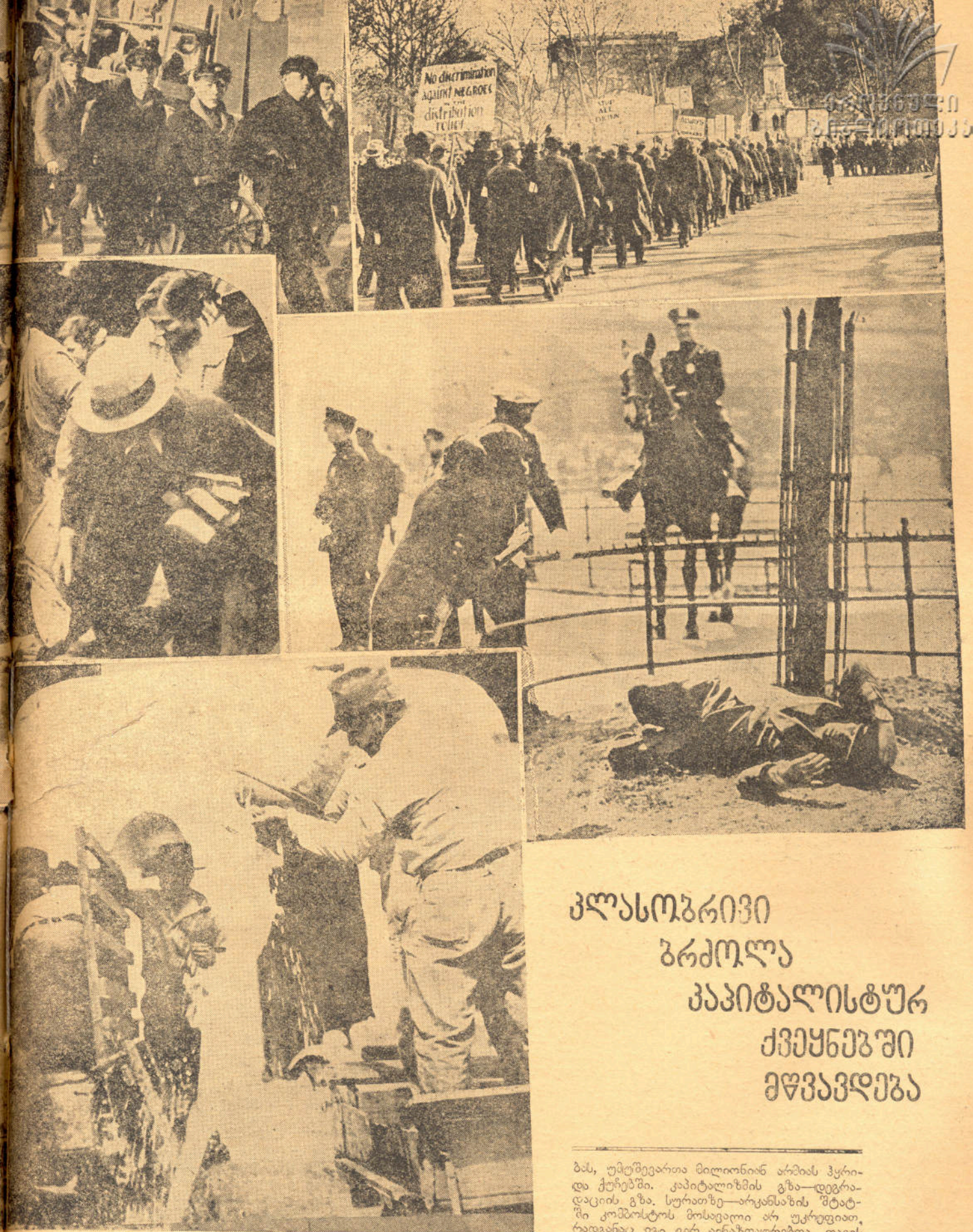
გადამავიწყდა სოფლად შრიალი
იდილიურა ველის, ხეების...
ესლა დამკვრელი კომკავშირელი
ესქელ სოციალიზმს რკინის ხელებით!!
სუთწლეულის გმირად გამოგაცხადეს
და გაწელებშიც ასე ვეწერე..
და ძმად ნაფიცი, შრომით ნაცადი
ბარათით ძმურად დღეს მიდღეგრძელებს.
აი, გმირობა! აი, მზე-აზრი! —
ჩერქეზს ქარხნისთვის უძღვნი ღონე!
სისხლში აქუხდა ენტუზიაზმი
ან და უკმთესს რას გაგიგონებ..
და გულში რეკავს ათას ზარებად
სიხარული და აღფრთოვანება!..
დავსწვა წარსული არ მეზარება,
როცა მას სწავდენ თვითონ სვანები,
როცა ფოლადის მოდგენ კაცები
და ადათების მთები დაღმწეს!..
როცა გრიალებს ხმა ალტაცების
და ზღუდე არ აქვს რისხვის სარეცელს..
და მისხარია, რომ ძმად-ნაფიცი
გმირია შრომის ვეფხი ჩერქეზი!
რომ ჩვენი ძმობა კვლავ არის მტკიცე;
რომ კვლავ ერთი გვაქვს დღესაც ჩვენ გეზი.

სურათზე: ზევითა რიგი—ამერიკელ უმუშევართა მშვიდრი ლაშქრობა დამთავრდა. პუერტო უარი სთქვა დელეგაციის მიღებაზე, კაპიტოლია შეშორტებული იყო პოლიციელთა სამი რიგით, რომლებიც შეიარაღებულნი იყვნენ თოფებითა და გაზის ბომბებით, სურათზე—პოლიციელები და საიდუმლო პოლიციის აგენტები კაპიტოლიის შენობისთან.

უმუშევრის გამოსასვლების დროს ბერლინში 500 უმუშევარმა მოაწყვეს დემონსტრაცია გამოსასვლების წინააღმდეგ. სურათზე—დემონსტრანტები ბერლინის ქუჩებში. უმუშევართა ძმური ლაშქრობა ამერიკაში. სურათზე — უმუშევრების დემონსტრაცია მიემართება კაპიტოლიის შენობისაკენ. შუა რიგი—რეზინის ჯოხები ზურგს მაგივრად, უმუშევართა ათიათასობა არმიაში ლიდონ.

სტრაცია მოაწყო ნიუ-იორკის ქუჩებში და მოითხოვდა დაუყოვნებლივ დახმარებას, უმუშევრების განთავისუფლებას ბინის ქირის გადახდისაგან და უმუშევართა საბჭოსათვის იმ ფონდის გადაცემას, რომელიც დანიშნულია საშუალო საჭიროებისათვის. უმუშევრებმა გამოპყვეს დელეგაცია ქაოკის თავისათვის პეტიციის გადასაცემად, მაგრამ თოქოჯიის მთავრის ნათქვამი.

კლასობრივი ბრძოლა კაპიტალისტურ ქვეყნებში მეშველდება

ბას, უმუშევართა მილიონიან არმიას ჰყრი-
და ქუჩებში. კაპიტალიზმის გზა—დეგრად-
აციის გზა. სურათზე—არკანსასის შტატ-
ში კომპოსტოს მოსახლეობა არ უკრეფიათ,
რადგანაც იგი ვერ აინახლავდებოდა თავის
თავს. კომპოსტოს ხელახლა ხნავენ: „რძის
მდინარეები“ შეერთებულ შტატებში. იმ
დროს, როდესაც უმუშევართა მილიონები
შიმშილობენ და მათი ბავშვები კი იხოცე-
ბიან შიმშილისაგან, ბურჟუაზია მოგების
მიზნით ანადგურებს პროლეტარებს, ამას წი-
ნად გუსტონში (ტენასის შტატი) სამხრეთ-
ტენასის სარძეო გაერთიანების გამგეობამ
განაკარგულება გასცა გადაეტყობათ 1500

თავმა უმუშევართა წინააღმდეგ გა-
ლაშქრობის პოლიტიკა მოქმედობს; ნიუ-იორ-
კში უმუშევრები დაეძებნენ ხის ნაფორებს,
რათა გამოდგება გასათბობად; უმუშე-
ველთა დემონსტრაცია ნიუ-იორკში; სურათზე
ლივის მიერ დემონსტრაციის დარბე-
ვა; ჰაიდა რიგი—მექსიკის მოსა-

ზისის შედეგად მექსიკის მოსახლეობის პაუ-
პერიზაცია სულ უფრო სწრაფი ტემპით
სწარმოებს, სურათზე—ქ. მექსიკის ქუჩებზე
გოგონები ჰყრიან თავიანთ ქონების უკანას
კნელ ნაწილებს; 1931 წელი კაპიტალისტურ
ქვეყნებში წარმოადგენდა კრიზისის შემ-
დგომი გაღრმავების წელს, შეერთებული
შტატების მეთრენობა სულ უფრო ეცემო-

ძველი მსოფლიო გაიშარა.

გაბრაუდი ნაპრაღად იქცა...

გრძელი წარსულით განვითარებული პოლიტიკური კიდეები ძველსა და ახალ ქვეყანას შორის დედამიწის მეექვსედზე ახალის გამარჯვებით დასრულდა.

მაგრამ ძველზე გამარჯვებას კლასიური პრობლემის სიმწვავე არ წაუშლია და პირიქით.

ძველის ნაშთები და დარჩენილი შემობრუნებას ცდილობენ.

პროლეტარიატი დაეუფლა ქვეყანას, მაგრამ მოპირისპირე ელემენტები არ ამოწურულა კიდევ.

ახალს კიდევ უფრო გამახვილებული იარაღით უხდება ძველის დევნა.

დასახული ქვეყნის მშენებლობა ჯერ არ დამთავრებულია და მომდინარეობს.

დედამიწის მეექვსედის პატრონი და ბატონი—პროლეტარიატი მტრებით გარემოცულ პრობლემაში აშენებს სოციალიზმს...

წლებმა წლები შესცვალეს ახალი საზოგადოებრივობის მოწყობა-მეცნაში. მაგრამ ეკონომიკური და კულტურული ჩამორჩენის სუსტი ჯერ კიდევ აჭერს ახლად შობილს.

ამოცანა—დავეწყოთ და გავსწროთ მონაწილე კაპიტალისტურ ქვეყანას! ჯერ შეუპოვებელია, ჯერ იგი საბრძოლო პროცესშია. მაგრამ ეს გარემოებები არ ფარავენ ჩვენი სოციალისტური გაზრდის ფაქტს...

დიდი არის მშენებელი პროლეტარიატის დაძაბული ენერგია და ტემპები.

საზოგადოებრივი გარდაქმნის პროცესი მიმდინარეობს, მაგრამ იგი მაინც ძველით მიმდინარეობს.

სოციალისტური შრომის მუსიკა ჯერ ვერ არის სრული, მაგრამ იგი მაინც სამისოდ ისმის და ახალის მკვდელთა ენტუზიაზმს უჩვეულოდ აძლიერებს...

ჩვენმა ქალაქებმა დასძლიეს კაპიტალიზმის სენიდან დანატრები სიძნელები—უშეშევრობა. შრომის ბირეებს დღეს გრძელი კედლებით აღარ ახვევია საშუაოს მამიებელი პროლეტარები. სოციალისტური ინდუსტრიის სტოპაქა თითქმის ჩაყლაბა ყველა ისინი.

მსხვილი და მიმე მრეწველობის განვითარებამ ქალაქების უმეშვართა „არსიებ“ ჩააბნე მალარობებში, აშენებულ და ასაშენებელ ქარხანა-ფაბრიკებში, უმეტესად ჯერ ასაშენებლებში.

ახალი ყოფის დიდ შენობას მცვიდრი საძირკველი ჩაეყარა. მაგრამ ამით ჯერ კიდევ მაინც არ შემცირებულა აღშავალი კლასის ავანგარდის—ბოლშევიკების ამოცანები, და პირიქით...

ქალაქის პროლეტარიატმა უნდა დაჭიმოს ხელმძღვანელი კონტები, რომ სოფლის წერილი, დაქუცმაცებული, კერძო საკუთრების პრინციპზე აგებული მეურნეობები გადაიტანოს სოციალისტურ მსხვილ მეურნეობის ლიანდაგზე და სასოფლო-სოფლის გლეხურ ფართე მასის გალატაკება-დაჭინებას; შეაჩეროს მათი ქალაქად უცემოდ დენა საჭირო შრომის საძებნად; აღკვეთოს შრომის ეს ანარქიულობა.

სოფელსა და ქალაქს შორის უნდა მოიშალოს განსხვავების კედლები; სოფელი გაუთანაბრდეს უნდა ქალაქს; ქალაქის ინდუსტრია და სოფლის მეურნეობა განუყოფელი სოციალისტური როლებით უნდა გადაიბან ერთმანეთს.

პროლეტარული დიქტატურის ორგანოები: მთავრობა, პროფკავშირები და კომკავშირი აქტიურად არიან ახლა პირთ მონაწილენი.

გათენდა დილა, ღრუბლიანი, უმზეო, მაგრამ არა ცივი და სუსხიანი.

ხალხი ტფილისის ქუჩებში ჩვეულებრივ ირევა. მაგრამ ახლა მისი ყურადღება და ინტერესი განსაკუთრებით გამახვილებულა და დატვირთულია. მხოლოდ ეს სიმახვილე ერთნაირ პირს არ აჩენს, დატვირთვაც ორნაირია, მოპირისპირე.

ამ ხალხში მეტყველებენ ფენები, კლასები; ლაპარაკობენ კლასიური განწყობილებები, ამ განწყობილებათა გავლენებით ერთი თუ მეორე სიმახვილით:

„წაიკითხეთ, გაზეთებში სოფლის კოლექტივიზაციზე გამოყოფილი მუშათა ბრიგადების სია?“ „მე, კიდევ მორიგი ბოლშევიკური ექსპერიმენტი!“ „კარგია ცეკას მოწოდება სოფლის სოციალისტური რევოლუციის შესახებ“. „ქვეყნის პატრონები ბოლშევიკები არიან დღეს და ყურებით მიგვათრევენ საითაც ფანტაზია გაუქრით“.

„გუშინ კრებაზე გამოვედი და ესთქვი, რომ ჩემი წილი მიწა სოფლად კოლმეურნეობაში შემაქვს მეოქო...“ „ხალხი გაგიშვა, —გაზეთებში გრძელი სიაა მუშების გამოქვეყნებული სოფლად კოლმეურნეობაში თავიანთი მიწების შეტანის შესახებ“.

„ბარემ მეც ასე მოვიტყეოდი, მაგრამ მამაჩემთან ანა ვარ გამოყოფილი და ეს მაშინებს“. „კარგს რამეს მოიტანს მერე ეს ამბავი!“ „მუშათა ბრიგადების გაგზავნა სოფლად დიდებულია აზრია,—გლეხობა ენტუზიაზმით მოიცვება“. „სამინელი რამე მოხდება; თანდათანობით იყო საჭირო,—ჩქარდენ“. „გლეხობის შემობრუნება პროლეტარული ხელისუფლებისაკენ ახლა კიდევ უფრო განმტკიცდება“. „სოფლის კოლექტივიზაცია დააჩქარებს ბოლშევიკების დაღუპვას“. „ჩვენ ვერ შევანელებთ ტემპს, —ეპოქა არ იცდის“.

„ხალხი ისე შეიპყრო კოლექტივიზაციის ღურმანში, რომ ენა ვერ დამიარავს მის წინაღობდგა!“ „სიძნელები დიდი იქნება, მაგრამ სიძნელებებს გადავლახავთ“. „კოლექტივიზაცია სოფლად დაგვდუპავს,—ბაზარზე სულ მთლად მოისპობა ყველაფერი!“ „ჩვენ დავაჯერებთ გლეხობას სოფლის სოციალისტური მეურნეობის უპირატესობაში; არ ყოფილა ისეთი სიმაგრე ბოლშევიკებს რომ არ აეღოთ!“ „ასე საანგარიშო ჩოთქით ხელში და გეგმებით სოციალიზმის აშენება იდეალისტური ამბავია“. „სოციალისტური ინდუსტრია და კოლექტიური მეურნეობები მუშისა და გლეხის კლასიურ ინსტიტუტს კლასთა ბრძოლის ისტორიის წარსულს ჩააბარებს“. „მეგრამ ჩქარა გააკეთოს თავისი საქმე, რომ მაფერი ჩქარა აწვიდეს“. „საქმიანობის წინასწარი ანგარიში და შრომის გეგმიანობა არის სოციალიზმი! ბოლშევიკები მარჯვეთ ხელმძღვანელობენ ამ პრინციპით. ბოლშევიკების ყოფა მეციდრი არის!!!!“.

ეპოქის ამოცანებთან დაკავშირებული ეს სიტყვები მასისა იშლებიან წარმოებაში, დაწესებულებებში, ქუჩებში.

ამ სიტყვებს „მოსავენ“ ცალ-ცალკე შეფერვებული კილოები, ბეგრები, მიმოქები, პირის სახის გამოცვლილი ნაოჭები და ხაზები.

ღრო მიჰქრის. ქვეყანა იცვლება, ვინც არ ჩქარობს იგი უკან რჩება ცხოვრებას; მისთვის გაუგებარი ხდება გამოცვლილი გარემოებები და მიუღებელი...

პარტიისა და ხელისუფლების სოციალისტური ბექდებით ორგანოები, პირველი გვერდიდან მსხვილი ასოებით აუწყებენ მკითხველს მასებს, რომ ტფილისის პროლეტარიატმა გამოიყვანა თავისი რიგებიდან ბრიგადები, რომლებიც წარიგზავნიან სოფლად და უხელმძღვანელებენ გლეხობას სოფლის კოლექტივიზაციაში, დაეხმარებიან

მათ სოფლის მეურნეობას სოციალისტური რევოლუციისაკენ.

ეს ორგანოები მოუწოდებენ მკითხველს საბჭოთა და პროფკავშირების ხაზებით აშხანაგებს ადგილებზე,—დაჭიმონ მარტეები, გაათავიკონ შემოშემედი ენერგია ამ ფრონტზე, მისთვის ყოველმხრივ ხელის შესაწყობად და განსამტკიცებლად...

ამ ორგანოების მესამე გვერდზე მოყვანილი „25 ათასელთა“ გრძელი სია თავის რიგებში ითვლის ანდროსაც. მალე-კამეოლის ფაბრიკიდან წამოყვანილ „სამასელ“ მუშა-მრეცადელებთან შორის.

ანდრო, სხვა ამხანაგებთან ერთად ეშხადება, რომ საღამოს მატარებელს გაჰყვას დასავლეთისაკენ...

და საღამოს ამ საათმაც დაჭრა უკვე.

ტფილისის სადგურის ბაქანზე ხშირად გამოჩნდებიან „25 ათასელთა“ და „სამასელებიდან“ ესა თუ ის ბრიგადელები დიდ და პატარა სკივრებით ხელში და სადგურის დასავლეთით, ლიანდაგზე ჩამოდგარი სამგზავრო რონოდებში შესვლით ჰქრებიან.

ტფილისის პროლეტარიატის მიერ გამოყოფილი მუშა-ბრიგადელები, დიდი სოციალისტური ამოცანებით დატვირთულნი მიემუშრებიან სოფლად, გლეხობასთან; ვინ ქართლში, ვინ იმერეთში, რაჭაში, სამეგრელოში, გურიაში, და ვინ კიდევ აჭარაში და აფხაზეთში, სოფლის კოლმეურნეობისათვის ხელმძღვანელობის გასაწევად...

— ანდრო გამარჯობა!
— ეა, ითლიაც აქ ყოფილა!
— ერმალოც?
— სერგოც კი?
— ბაბო შენც??
— აქა ვართ, აქ, ამხანაგებო, ყველანი!..
— მაშ, აბა, მარტო თქვენი თავი გიგონათ!..
— გიგამარჯოთ, გაგიმარჯოთ ამხანაგებო!..
— ხომ ყოჩად ბიჭებო?!

— მარტო „ბიჭებს“ ნუ უსობთ ხაზს,—ქალებიცა ვართ!..
— ააა, ნუ იწყებთ ამხანაგო ქალებო,—გამჩნევთ..
— ხედავ?—აი, ჩვენი ბაიშვილიც!
— კი, ბაიშვილიც ჩვენთან მოდის!..
— ... კოლექტივიზაციის ფრონტზე ამხანაგებო?!

— კი, ყველანი კოლექტიური მეურნეობის ფრონტზე!
— სოფლის რევოლუციის ფრონტზე!
— თქვენც იქით ამხანაგებო?..
— ჩვენც ამხანაგებო!..
— ჩვენც იქით!!!

ნაცნობი ბრიგადელი ამხანაგების ხმები ერთად მოკლდა, ერთმანეთში აირია, მდინარედ იქცა...

რამდენი სიცოცხლე, მხურვალე სურვილი, ინტერესი, უტყუარი რწმენა და ენტუზიაზმი ჩაქოცილი მდინარედ ქცეული ამ ხმებში, სოციალისტური შრომის მუსიკის ამ ხმებში...

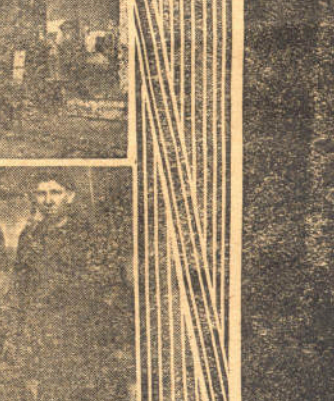
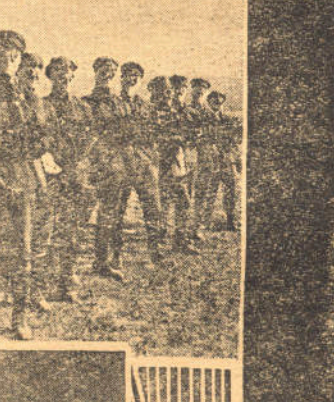
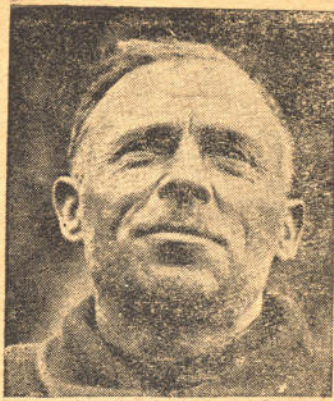
მხატვარი, სიტყვებით მხატვარი ულონოა მისი ქალაქზე გაღმობანაში.

ხმების ეს მდინარე არა ერთი დონით მიგორავს მხოლოდ. შრომის ხმების ეს სოციალისტური მუსიკა არა ერთი ნოტიო ჩამოჰქრავს სულის სიმებს, იგი არა ყველასათვის ერთნაირ განცდებს იძლევა...

1931 წელი, ტფილისი.

ტრანსპორტელიზი—სოციალიზმისათვის ბრძოლაში

ერთიანი
გეგმით

სურათზე—პირველი რიგი: „პრავედა“-ს საუკეთესო დამკვერელი და საუკეთესო ფოტო-კორი, თბილისის დეპოს მემანქანე ამბ. ზუდუნესკი, ამკრედი საამქროს დამკვერელი ზეინკალი ამბ. სიმონ ნიკოლაიშვილი, თბილისის დეპოს და „პრავედა“-ს ბრიგადის საუკეთესო დამკვერელი ამბ. ჟურული, ამბ. ზაქ, ანისიევი—ამკრედი საამქროს დამკვერელი, მეორე რიგი: თბილისის დეპოს დამკვერელი ზეინკალი ამბ. არტემ მაკარაშვილი, წარდგენილია შრომის წითელი დროშის ორდენით დასაჯილდობლად, სარემონტო ქარხნის სამგზავრო ევგონების საამქროს ახალგაზრდების დამკვერელი ბრიგადა (მორტი—ხელმძღვანელი სარიძე, ბეჭაძე, ტუსტინი, ფრუიძე, ანდრევი). საგზაო ინჟინერთა ა.კ. ინსტიტუტის სტუდენტები სამხედრო მეცადინეობაზე. მესამე რიგი: ამბ. ივანე შერბაცკი—ამკრედი საამქროს დამკვერელი ზეინკალი; ფიზკულტურული ორთქლმავლის № 7481 გააწყვილებულ კომპაგზორული დამკვერელი ბრიგადა, რომელიც მონაწილეობს კონკურსში: 1. მასლევსკი ნიკ. (მემანქანე), 2. დავითაშვილი არტემ (მემანქანე), 3. ეობაძე გრ. (მემანქანე, თანაშემწე), 4. ქსოველიძე. (მემანქ. თანაშემწე). ორ მილიანი ორთქლმავლის „ფერლა“-ს გადართან ამკრედი საამქროდან საქვაბო საამქროში, სარემონტო ქარხნის დამკვერელი ბრიგადა: გურალსკი, სარახა-ტუევი, გეგაძე და არტამონოვი. მეოთხე რიგი: ამბ. გ. პოპოვი—მემანქანე საუკეთესო დამკვერელი, გააწყვილებულ ბრიგადების მეორე საკავშირო კონკურსის მონაწილე ამბ. მიხ. კუხაძე—ზეინკალი, ამკრედი საამქროს საუკეთესო დამკვერელი, ამბ. პავლე

სოციალური რეალის უმადო

ბრ. აბაშიძე

ერთი მოგონება

(ნაწყვეტი პოეტიკური მემკვიდრეობიდან)

1.
მტკვარგალმა —
ხევენი ნოსტები ჩაქრენ,
ხამჯას მოედო ჭირხილი და ჭრუილი.
გერ არ აშლილა ყიჟინა ცაში,
სდუმხარ მინდორი —
მოირყრაუო ხარ!

—
დილაში იწექ ნოსტის ბოლშივე,
ყამირო —
მშვიდო, რიჟრაჟიანო,
შენ მოელოდი მინდორის ბოლშივეს,
და ორდობიდან ამტყდარ ტრიაშულს...

—
დილაში ელოდენ
გლეხები ამინდს.
ყამირი ელოდა ხოლტს მოქაბუხებს —
ხოლტი ამბობდა:
— გავალო მინდვრად,
და ბოლშივეს ხენას გავაჩალებ!

—
სოფლიდან გამოვიდა ხოლტი მოხმარე,
ხოდაბუნებზე ხნული დამსო —
ბიჭები ადრიან მინდორს მოეხმარენ —
ყამირს ებრძოდენ
კარგა სამხრობამდე...

—
„უკან აშლილი შარები დარჩენ,
უკან ვენახი და ორდობა,
ქილია გუთნის გამხმარი ჩონჩხი —
როგორც ნიშანი
და საფრთხილად;
— როგორც ნიშანი გაფანტულ ჟამის,
და, ღამის მეხრის ოხვრის სათავე,

—
თრევა მწუხრიდან გარიჟრაჟამდე,
გულშის უჩინდა შხამს და სადარდელს...
შვიდუდლით გლეხნი მოსულან ხშირად,
და გუთნულოთ ყამირზე მდგარან,
ეხლა ტრაქტორო —
ბორჯა და ქუჩივს,
და ხოდაბუნებს ხმაურით რანდავ!

—
ყამირთან ბრძოლა მიწაზე შენი,
შემოგხაროდით ვაჟკაცს ახოვანს,
შენ ხომ გჩვევია მინდორის ბოლშივეს,
ხოდაბუნებზე ხნულის დამხობა...

—
რომ არ არყევ ყამირს,
ყორდან ჩარჩენილს —
ხომ არ ჰგონია ურჩი დეგოში,
რომ გვხვდება გუთნის გამხმარი ჩონჩხი
„ტლანქი ქცევისთვის“
ხომ არ გთხოვს ბოდუხა?

2.
აქ კაც გადმოველ დღეა ორიოდ,
ეს მოგონება არ მსურს დავშალო,
და, ეს ხმა —
ჩვენი დრო და მინდორი,
რჩებიან გულში სამუდამოდ...

—
მე ხომ არ მოველ ამ ველზე სტუმრად,
გარჯა გვაქვს ყველას თითქმის თანაბრად,
ამხრის ჟამს —

მინდორი სდუმხარ,
გააშრებული მზის ანაბარა...
—
„მარჯვენა მომტყდეს —
მაშინ ხომ მიჯობს,
თუ გავხდო, ძველი განცდების ეხო,
თუ გაფანტული გრძნობების სრქოლა,
გულის ერთ ძარღვსაც მაინც შეეხო!
— თუ მაშა-პაპის —
ჩონჩხი მტყრევის ხმამ,
ხმამ — გადმოხლმა წარსულ შოშირიდან —
გულში ჩაღვარა შხამი და მტყერი,
გრძნობა აშალა და შეაშფოთა...“

—
რღვეულობარ მიწავს!
შავი ჩონჩხები —
ჩარეცხა მზის და ღვარების დენამ,
ხოდაბუნებზე ნატრული ჩვენი,
სოციალიზმის გმირი იზრდება!

3.
ბორჯავს ტრაქტორი ჩამდგარი ბოლში,
მწეპახუკები კვამლში ბრუნავენ,
ხევა გააფხული მოაქვს ბოლშივეს,
სოციალისტური ხოდაბუნებით...

—
აქ დილიდანვე —
გაქრილი ველად,
ხმა კომკავშირის ისმის მჭუხარი,
ყიჟინა ისმის ბინდის გავლამდე,
მერე ყამირო —
წევხარ და სდუმხარ!
წევხარ და სდუმხარ გარიჟრაჟამდე,
მინდორი დილაში —
ელოდენ ამინდს,
მერე ყამირზე ხნული გაშალე,
და, მოხუჩე მზის გადახრამდე...

4.
მინდორი დარჩა შრომის გარეშე,
ბინდდება.
ჩრდილი წამოხარენ,
მინდორი —
მწევიდან გაშლილხარ შენ,
წევხარ უჩუმარ,
და დინჯი ხარ!

—
ყამირო, გახსოვს ქილილი დღეთა,
საუკუნეთა შავ ფურცლად ჩანხარ,
მოურეკია გლეხები შენთან,
ამილახვრების
ხმას — ნაყაჩაღს!
... ეს შთაგონება —
არ არის, მაგრამ,
მე გავიჟოვ:
— ამ გაზაფხულის მოთხრობა რჩება,
სამარადჟამო ფერგამენტბად,
ხოდაბუნების მზიან ფურცლებით —
და, ამ მოთხრობის
გმირები ჩვენ ვართ!

—
— ღამე არ არის,
და მწუხრი ჯერ,
არ მოსდებია მტკვარგალმა ბარდებს,
გაცქერი შავად დახნულ ხალიჩებს,
ხოდაბუნადან — ხოდაბუნამდე.

—
— რილით მოავლე, უვალე, გარეშე
კარზე შემოდგა —
— გაგზარიათ სახლიკაცებო!

—
ცეცხლიც გაქონათ,
რა მადლი არის!

—
აქ, ახლო ღამე წამოქონია,
გზა კი არ არის არსად ოლო,
— მიცანით? — მოსცლა ხომ არ გეწყინა?

—
ტყედ გავარდნილი აფრახიონის?
— სურით შევხედეთ ყაბლაბახანს,

—
შეგჩრებოდით თვალში ბიჭები...
— მ.მამ შესაძახ: შენი ზანლია,

—
ჩემი სახლი და ღარიბი ქერი!..
მიპატივა შემდეგ კერასთან,

—
რა დილა და რა ახლო არის! —
ცეცხლის ალზე, რომ წამოვმართა

—
მოკვს ჩრდილივით ტან ახოვანი!
— დიდი ხანია ასეთ ნაკვერცხლებს,

—
გაღამევია მწერა „ყაჩაღს“..
— მიჩრებოდეთ ცეცხლზე ხაკიცეს

—
ატრიალებდეს დედა რათ არ ღირს!
— დედა კი მართლა ნაკვერცხალს გავდა

—
დატრიალებდა ცეცხლს და შეწვოდა..
— მიჩრებოდეთ ქალები დაღარს!

—
წახლის ფერები კაკლის ნეშოდან!
დაღუღუნდა და უკან ვიხევეთ,

—
ველარ უტყდით თვალშის მუგუზლებს..
— დაიწყო წყნარად: კაცი სიმხნევით

—
უნდა დგებოდეთ თოფის გუგუნზე!
— გამომდევნე უკან უტიფარს,

—
აგერ გადმოველ მაგრამ სად არი?
— გლეხებს სათიბი ველარ უთიბავთ,

—
ვილარ უჭირა მუშას მდინა!
— იმავე ვამბობ: — აღიხანოვმა,

—
როგორ აგყაროს გული ნამუსზე,
ხან აქ არი და ხან იქ ამოვა,

—
დადავას ფეხს და ტოვებს ნამუსრებს..
— და გეპრობება მხარე ნარბევი,

—
რომ გაუვლიათ მგლების გუნდით..
— სისხლის წყურვილით დავებარბევი,

—
რომ შეჩვედებოდეს საღმე უნდოლი
თორემ რათ მინდა — ტყეში ვმღეროდეთ

—
„ჩვენ მხარი მივცეთ ჩვენ მშვიდ მოამბეს“..
— ის აქ იყო და დაღლილ მეომრებს

—
თავზე აქცევდეს დანგრეულ ზოძებს..
— დილა ბოლმა და გამოცალა,

—
სუფრას მიუხსნით მაინც დედავდა,
გლეხი კაცის გზის დასალოცავად

—
ხელში აიღო ცივი ხელიდას!
— ვიღაც — ჩრდილივით, თვალდაგეშილი

—
წამოვფარა სარკმელს ნაბლით —
— სიტყვა გაუწყდა ვაჟკაცს ყელშივე

—
და უცაბედით იქვე გავკვადით!..
— ფეხზე წამოხტა დაჭრილ ვეფხივით,

—
გადალაგა ჩაღმწილ ჯარჯობს..
— ოთახი დარჩა თვალ გახელილი

—
და სარკმელში ჩრდილები ჩარჩენ!
— ატრიალებდა შიშველ იარაღს,

—
სულ მოუთქმელად ისე გავდა,
ცეცხლი და ტყეა გადაიარა,

—
და მიეფარა ღამეს თვალდასა..
— გამოვდევნენ ცხენის ნალები

—
ბინდს ელვასავით მიაურთოლებდა,
— ბულოვთან კრაქით იდგენ ქალეზი,

—
დაჭრილი კაცი ეგდო ბულოვსთან..
— ამოხდებოდა გმინვა შმაგური,

—
იმეორებდა ღამე დაძახილს,
გაშავებოდა გული — შავგული,

—
და თავდებოდა ტანბრგე ყაზახს!
— და მერკვილასი ტყვიით, მთრთოლვარე

—
მუხლი მოჭროდა მომკაცდავ უნდარმს,
შორით მიღვრები შარებს ტორავდენ,

—
შორს ისლიანი ქოხები ჩანდა!..
— ჩარჩებული ალვის ხეების

—
ჩრდილში — ტბებივით ჩანდა მინდორი,
და ივებოდა ცა რიყეებით,

—
როგორც ყვირილის ხანაშირონი!

შალვა დამეტირაძე

ცისკრის სიმღერა

ისე ტკბილია იისფერი ცა,
შეკონილია ვარსკვლავთ კრებულით,
მარგალიტების მძივებით იქცა
პატარა მთვარე გაქვავებული.
ასე მგონია: ფოთლებს, ბალახებს,
ზეცა ასხურებს თქორებს ღელიანს,
ასე მგონია: ტურებს შეახევს,
მინდვრის ყვავილებს, ქალებს ლე-
ლიანს.

თუ სხვა სიმღერის არ მექნეს სმენა
ერთი ნდობაა განუყურნელი,
მაჯადოებდეს ბუნების ენა
ისე ვით ფუტკარს ყვავილთ სურნელი.
რომ მეც ვიმღერო ფშავების ხმაზე,
ვწოვო ფეხები მწვანე ბუნების
და ყვავილებით დაფენილ გზაზე
ამოვკრა გული სალამურების.

—
— ღამე არ არის,
და მწუხრი ჯერ,
არ მოსდებია მტკვარგალმა ბარდებს,
გაცქერი შავად დახნულ ხალიჩებს,
ხოდაბუნადან — ხოდაბუნამდე.

1. — აჲ და არა იყო-რა, იყო ორი ძმა. ღარიბად სცხოვრობდნენ. აი, სხედან და ფიქრობენ, როგორ შეინახონ ოჯახი. გადაწყვიტეს: უმცროსი ძმა სახლში უნდა დარჩენილიყო, ხოლო უფროსი წავიდოდა და რომელიმე მდიდარს მოეპოვებოდა და დაეხმარებოდა. აიღებდა ჯამაგირს და ოჯახსაც შეეწყობდა.

ასეც მოიქცნენ: უმცროსი ძმა სახლში დარჩა, უფროსი კი ერთ ალაბატონს მოეპოვებოდა დაუდგა.

ბატონმა ასეთი პირობა დაუდო: „იმასხურებ გაზაფხულამდე, ვიდრე გუგულის ხმას გავიგებდეთ. ამ ხნის განმავლობაში თუ რომელიმე ჩვენთაგანი გაბრაზდება, გაჯავრდება, მაშინ დამნაშავე, მეორის სასარგებლოდ ას თუმანს ჯარიმას გადაიხდის.“

— მერე მე ვინ მომაქვება მაგოდენ თანხა? უპასუხა მოჯამაგირემ.

— შენ არხენიან იყავი! თუ ფულს ვერ გადაიხდი, სამეფიერად ათ წელიწადს უსასყიდლოდ შემსახურები.

თავდაპირველად ჩვენი გლეხი შეაჯრთო ასეთმა უტყუარმა პირობამ. შემდეგ კი დაფიქრდა: იჯავროს რამდენიც უნდა! მე კი არ გავჯავრდები და! გული მოუვა და ისევ თითონ იზარალებს: ჯარიმას ეგ გადაიხდის!

2.

შეთანხმდნენ, პირობა შეჰკრეს. ბატონმა მოჯამაგირე სისტამ დილით წამოაღო და ყანაში გაგზავნა:

— წახვალ და ყანას მოშვი. იმ დრომდე იმუშავე, ვიდრე სინათლე იქნება. როცა დაბნელებდა — დაბრუნდები.

მოჯამაგირე მთელი დღის განმავლობაში თავ-აულებლივ მუშაობდა.

სალამოთი დამაშვრალი სახლში დაბრუნდა.

ბატონი ეუბნება:

— რად დაბრუნდი?

— მზე ჩავიდა და მეც დადებრუნდი.

— მერე მე შენ ეგ გითხარი? მე აკი ვთქვი: იმუშავე იმ დრომდე, ვიდრე სინათლე იქნება. მზე ჩავიდა, არა? მზის დობილი მთვარე ხომ ამოვიდა? განა მთვარე კი არ ანათებს? შეხედე, რა სინათლეა! — ეგ როგორ იქნება... — გაუცვირდა მოჯამაგირეს.

— შენ უკვე ჯავრობ? გული მოგდის?

— აღიზინებდა ბატონი.

— არა... გული კი არ მომდის... მე მხოლოდ ის უნდა შეთქვა, რომ დავიღალე, ცოტათი შევისვენებ და ისევ წავალ... — ლულუღებდა შიშნაკრავი მოჯამაგირე.

მოჯამაგირე კვლავ გაემგზავრა ყანაში. მთელ ღამეს, ვიდრე მთვარე ჩავიდოდა, შეუძენებლავ მუშაობდა. მთვარე ჩავიდა, ახლა მზე ამოვიდა.

ქანცამოლეული მოჯამაგირე ძირს დევს.

— ჰარამი იყოს შენი ყანაც, შენი ღოღლითაც, შენი ჯამაგირიც. — ილანდებოდა ჩვენი საწყალი გლეხი.

— აა, შენ უკვე ჯავრობ? — შეესიტყვა ბატონი, რომელიც მინდორში გამოსულიყო და კინწმწმევით მოჯამაგირეს თავს დასდგომოდა. — თუ ჯავრობ, შენ თავს დააბრალებ. შეასრულე შენი პირობა და ბურღულუნს თავი დაანებე, უსამართლოდ არავინ არ გექცევა.

ხელშეკრულების ძალით მოჯამაგირეს ბატონისათვის ან ასი თუმანი ჯარიმა უნდა გადაეხადა, ან ათი წლის განმავლობაში უფამაგირით ემსახურნა.

ბევრი იფიქრა თუ ცოტა იფიქრა, ბოლოს ქეჩო მოიფხანა და ბატონს ასი თუმანის თამასუქი მისცა...

ცარიელტარიელი ისევ სახლში დაბრუნდა.

*) 1932 წელს, 23 მერტს, ცხრა წელიწადი შესრულდა, რაც გარდაიცვალა სომხ. ცნობილი პოეტი ო. თუმანიანი (1869—1923).

— რა გამიკეთე? — შეეკითხა უმცროსი ძმა.

უფროსმა ძმამ ყველაფერი დაწვრილებით უამბო.

— არაფერია! გულს ნუ გაიტებს! — ამოვიდოდა უმცროსი ძმა, — ეხლა მე წავალ სამუშაოზე. შენ კი დარჩი სახლში; ახლა უმცროსი ძმა გაემგზავრა. ბევრი იარა თუ ცოტა იარა, მივიდა და ისევ იპავე მდიდარს დაუდგა მოჯამაგირედ.

ბატონმა უმცროს ძმასაც ისეთივე პირობა დაუდო: „ნემსახურები გაზაფხულამდე, ვიდრე გუგულის ხმას გავიგებდეთ. ამ ხნის განმავლობაში თუ რომელიმე ჩვენთაგანი გაბრაზდება, გაჯავრდება, მაშინ დამნაშავე, მეორის სასარგებლოდ ას თუმანს ჯარიმას გადაიხდის.“

— მერე მე ვინ მომაქვება მაგოდენ თანხა? უპასუხა მოჯამაგირემ.

— შენ არხენიან იყავი! თუ ფულს ვერ გადაიხდი, სამეფიერად ათ წელიწადს უსასყიდლოდ შემსახურები.

თავდაპირველად ჩვენი გლეხი შეაჯრთო ასეთმა უტყუარმა პირობამ. შემდეგ კი დაფიქრდა: იჯავროს რამდენიც უნდა! მე კი არ გავჯავრდები და! გული მოუვა და ისევ თითონ იზარალებს: ჯარიმას ეგ გადაიხდის!

2. შეთანხმდნენ, პირობა შეჰკრეს. ბატონმა მოჯამაგირე სისტამ დილით წამოაღო და ყანაში გაგზავნა:

— წახვალ და ყანას მოშვი. იმ დრომდე იმუშავე, ვიდრე სინათლე იქნება. როცა დაბნელებდა — დაბრუნდები.

მოჯამაგირე მთელი დღის განმავლობაში თავ-აულებლივ მუშაობდა.

სალამოთი დამაშვრალი სახლში დაბრუნდა.

ბატონი ეუბნება:

— რად დაბრუნდი?

— მზე ჩავიდა და მეც დადებრუნდი.

— მერე მე შენ ეგ გითხარი? მე აკი ვთქვი: იმუშავე იმ დრომდე, ვიდრე სინათლე იქნება. მზე ჩავიდა, არა? მზის დობილი მთვარე ხომ ამოვიდა? განა მთვარე კი არ ანათებს? შეხედე, რა სინათლეა! — ეგ როგორ იქნება... — გაუცვირდა მოჯამაგირეს.

— შენ უკვე ჯავრობ? გული მოგდის?

— აღიზინებდა ბატონი.

— არა... გული კი არ მომდის... მე მხოლოდ ის უნდა შეთქვა, რომ დავიღალე, ცოტათი შევისვენებ და ისევ წავალ... — ლულუღებდა შიშნაკრავი მოჯამაგირე.

მოჯამაგირე კვლავ გაემგზავრა ყანაში. მთელ ღამეს, ვიდრე მთვარე ჩავიდოდა, შეუძენებლავ მუშაობდა. მთვარე ჩავიდა, ახლა მზე ამოვიდა.

ქანცამოლეული მოჯამაგირე ძირს დევს.

— ჰარამი იყოს შენი ყანაც, შენი ღოღლითაც, შენი ჯამაგირიც. — ილანდებოდა ჩვენი საწყალი გლეხი.

— აა, შენ უკვე ჯავრობ? — შეესიტყვა ბატონი, რომელიც მინდორში გამოსულიყო და კინწმწმევით მოჯამაგირეს თავს დასდგომოდა. — თუ ჯავრობ, შენ თავს დააბრალებ. შეასრულე შენი პირობა და ბურღულუნს თავი დაანებე, უსამართლოდ არავინ არ გექცევა.

ხელშეკრულების ძალით მოჯამაგირეს ბატონისათვის ან ასი თუმანი ჯარიმა უნდა გადაეხადა, ან ათი წლის განმავლობაში უფამაგირით ემსახურნა.

ბევრი იფიქრა თუ ცოტა იფიქრა, ბოლოს ქეჩო მოიფხანა და ბატონს ასი თუმანის თამასუქი მისცა...

ცარიელტარიელი ისევ სახლში დაბრუნდა.

*) 1932 წელს, 23 მერტს, ცხრა წელიწადი შესრულდა, რაც გარდაიცვალა სომხ. ცნობილი პოეტი ო. თუმანიანი (1869—1923).

*) 1932 წელს, 23 მერტს, ცხრა წელიწადი შესრულდა, რაც გარდაიცვალა სომხ. ცნობილი პოეტი ო. თუმანიანი (1869—1923).

5. სახლში სტუმრები მოელოდნენ. ბატონმა მოჯამაგირე, მწერის დასაწყისად გაგზავნა.

— რომელი დავკლა?

— რომელიც შეგხედეს.

დაბრუნდა მოჯამაგირე და თან აუარებელი ხალხი მოსდევს ყვრილით. ბატონს ატყობინებენ:

„არჩე შენმა მოჯამაგირემ მთელი თარა გასწყვიტა“.

წავიდა ბატონი და რას ხედავს: მთელი ფარა ამოჟღერებული დაუხვდა.

ორივე ხელი თავში წაიშინა:

— არა, შე ოჯახ-ამოხუტული ეს რა მთავარი? აი დაგვეტყეს სახლკარი, როგორც მე ოჯახი გამიზინა.

— შენ არ მოთხარი: „დაკალი, რომელიც შეგხედეს“? მეც ავღიქი და დავკალი... მეტი არაფერი მიქნია! — მშვიდად თავს იმართლებდა მოჯამაგირე, — შენ კი მგონი ჯავრობ, ხომ?

— როდი გჯავრობ! მე მხოლოდ მენანება დღენი (ხვრის გაწყვიტა).

— ძან კარგი! რადგან არა ჯავრობ, მაშ კვლავ დაგჩრები მოჯამაგირედ.

6.

ასე იმსახურა ზამთრის პირამდე, ვიდრე ჩვენი გალატავებული ბატონი მოთმინებდა ან გამოიყვანა.

როგორ მოიწიროს აბეზარი მოჯამაგირე?

ფიქრობდა და ვერაფერი მოიფიქრა. პირობის ძალით გაზაფხულამდე უნდა ჰყოლოდა, ვიდრე გუგულის „გუგუ“ს დაიძახებდა. ეხლა კი ჯერ ზამთარი არც კი დამდგარა. როდის უნდა მოვიდეს გაზაფხული თავის გუგულოთ?

საგონებელში ჩავარდა.

ბევრი იფიქრა თუ ცოტა იფიქრა, ბოლოს ჰქუას ძალა დაატანა და ასეთ საშუალებას მიმართა: წაიყვანა თავისი ცოლი ტყეში, შესვა ერთ ხეზე და დაარბა: „გუგუ“ დაიძახე! თვითონ კი დაბრუნდა სახლში, აიღო თოფი და მოჯამაგირის თანხლებით ვითომ სანადიროდ გაემგზავრა.

როგორც კი ტყეში შევიდნენ, ჩვენა ბატონის მელღემ მორთო ძახილი: „გუგუ!“ „გუგუ!“

— მომილოცავს, ძმობილო! — მიუბრუნდა ბატონი მოჯამაგირეს, — უკვე გუგულმა დაიძახა. სწახ ჩვენი პირობის ყველიც მოსულა.

მოჯამაგირე იგრძნო, რომ მისი ბატონი რაღაცა ეშმაკობდა.

— აბა სად გავიწილა, — შეესიტყვა მოჯამაგირე ბატონს, რომ ზამთარში გუგული „გუგუ“ს გაჰკიოდეს? მე ეხლავე ვუჩვენებ სერს ასე უდროოდ დაძახებდას ვის! — სთქვა და ხს თოფი დაუმიწინა.

ბატონმა შეჰპირა და თოფი ხელიდან გამოჰკლავდა: „აი, კისერი მოსწყდეს შენს გამომგზავნარს, ეს რა ცეცხლში ჩავარდი, თქვენი ჭირიმეთ! სწაიღოდა და ჰკრულავდა იმ დღის, როცა ეს გლეხაჟა მოჯამაგირედ აიყვანა.

— ეხლა კი უარს ვეღარ იტყვით, ჯავრობ, ხომ ჯავრობ?

— გჯავრობ, ძმო, გჯავრობ! შაბაშ! მეყოფა! მიიღე შენი კუთვნილი ჯარიმა და დაიბაძრე აქედან. მე დაგიღე პირობა და პასუხსაც მე ვაგებ. მხოლოდ ეხლა შეგიმიტე ძველებური ანდაზა: „რასაც დასთეს, იმას მომკი!“

მოჯამაგირემ გამოართვა თავისი შმის სთუმნიანი თამასუქი და იქვე დახია. ზედმეტი ასი თუმანიც გაიწილა. რაც ზარალი მიაყენა ბატონს — ისიც შეჩრა. და ასე გამარჯვებული დაბრუნდა თავის ქმასთან.

მას აქეთ ჩვენი ალა-ბატონი ერადება ყოველგვარ პირობის შეცვრას და არც მთავარიან ღამეებში ამუშავენს თავის მოჯამაგირეს.

პოლონეთის „განიარაღება“

პოლონეთი აგრესიულს ყოველგვარ პროვოკაციულ ხმებს საბჭოთა კავშირზე ინტერვენციის განსახორციელებლად და ამავე დროს გაცხოველებით ემზადება ახალ იმპერიალისტურ ომისათვის. სურათზე—პოლონეთის საპატრონო ფლოტის და საველე არტილერიის პარადი

მუშათა სპორტი საზღვარგარეთ

სურათზე—წითელ ფიზკულტურელთა პერლინის კავშირის ქალთა გუნდის საცდელ ტაფეტო რბენა ბერლინის ქუჩებში.

რემდისი გერმანიაში

რემდისაში ფართოდ გაშალა კაპიტალი-სტურ ქვეყნებში პოლიტპარტიმართვის დახმარების ალბომების კამპანია, სურათზე—კამპურგელი მუშა ვიდენი, ყოფილი პო-ლიტპარტიმარი, აგიტაციას აწარმოებს რე-მდისის სასარგებლოდ.

მედიკალიზაცია და სხვა

6.

ამის შემდეგ დანიელ კერესტენი როგორც გამოიცვალა, მან ცოლს გაანდო ეს ისტორია და დასძინა, ის კაცი მაინც უცხო არ არის.

— მართალია, ის არ არის ჩვენი შვილი, — ამბობდა მოხუცი, — მაგრამ ნათესაური რაღაც მაინც არის მასში... ნეტავ ერთი ყური დაგვეცოცხლო, თუ როგორ ცდილობდა ის ამ ისტორიიდან ჩქარა დახსნას.

— შეიძლება მართლაც ჩვენი შვილია, იქნება ველო გამოცდანი?..

— არა, გეტყვია, ნამდვილად ვიცი, რომ ის არ არის ჩვენი შვილი.

— როგორ მოგაჩვენებდა ხოლმე საუბრის დროს, მაშას არ გეძახდა.

— მას ჩემთან არ ულაპარაკია... მხოლოდ მოსამართლეს უმეტესობა, რომ მე მისი მამა არა ვარ... „მე არ ვიცნობ ამ მოხუცს...“ — აი მისი სიტყვები მოსამართლის წინაშე. ნეტავ ყოფილიყავი იქ და მოგესმინა მისი სიყვარულით გამოთავის სიტყვები...

— „არ ვიცნობ ამ მოხუცს“... — გაიმეორა დედაბერი და გულამოხსენილი, ჩუმო ტირილი დაიწყო. მას იმ წუთში მოაგონდა დაკარგული შვილი, რომელიც მისა ახრით ეს ახლად გამოჩენილი ახალგაზრდა კაცი უნდა ყოფილიყო. დედაბერი ფიქრმა წაიღო და ოცნებით სულ „შვილის“ საცნის გაჩვენო ტრიალებდა.

დადგა ზამთარი, გრძელი და დაუსრულებელი ღამეებით. ცოლ-ქმარს ახალი საზრუნავი საქმე გაუჩნდათ და მეზობლებთან სულ ამ „ვილიანის“ შვილებზე ჰქონდათ საუბარი. ერთხელ ერთმა ახალგაზრდა მეზობელმა ჩამოაგდო საუბარი და სთქვა: „შვილი“ ყანდი არ აყო, — კეთნისიტები და რბობა გადმოვირბინა და კეთილდღეობისათვის იპრძვიანო—ასე დაამოლოვა ახალგაზრდა კაცმა თავისი საუბარი.

იმ ხანებში მოხუცი ისევ დაიბარეს გამოიძიებლად და შედარებით ცოტა ხანს დააკავეს. შუაღამე იყო, როცა მოხუცი შინ დაბრუნდა, ის ავიდა ლიწილზე, დედაბრის გვერდით წამოწვა და დაიწყო:

— ენახე ის, გესაუბრე მოწვევის ოთახში...

— ნუთუ მართლა? — ჩუმად შეეცითხა დედაბერი.

— იცი რა სთქვა, „გახსოვდეს, მოხუცი, მე ზაინ არ მინდა მივაყვანო ღარიბ ხალხს, მე ამისათვის როდი ჩაისწესე გუროლმული“... მე ვუთხარე: „აბა რას ბრძანებთ, ხელმწიფებ, მე თქვენ არასოდეს არ გთვლით ცუდ კაცად“... მან მიპასუხა: „ნუ მომართავთ ეგრე, დამიძახეთ უბრალოდ“ „შვილი“... ამ დროს მცველმე მოვიდნ და მან ლაპა... რაკი უცერად შესწავლა, ცოტა ხნის შემდეგ ის საღიდა წაიყვანეს... წასვლისას მან ერთი გადმოიხედა, თავი გაიქნია და...

შუაღამე გადასული იყო, როცა მოხუცი ცოლ-ქმარი უცნობის შესახებ ლაპარაკობდნ.

მაღიოდა დღეები, და ახლოვდებოდა გაზაფხული. ერთხელ საუბრის დროს ერთმა თანამოსამსახურე უთხრა დანიელს: „ხედავასამართლებენ შენს შვილს“.

— საიდან იცი? — ჩუმად შეეცითხა მოხუცი.

— გაზეთებში სწერია...— მიუგო მოსამსახურე.

იმავს საღამოს დანიელს თავის დედა-კაცთან საიდუმლო საუბარი ჰქონდა, ამის შემდეგ ის წავიდა მმართველთან და სთხოვა მიეცა მისთვის ერთი დღის შევადგენა:

— დედაკაცი მინდა ქალაქში წავიყვანო ექიმთან—იცრულა მოხუცმა.

მეორე დღეით, მოხუცი ცოლ-ქმარი გაუღდა გზას ქალაქისაკენ.

7.

სასამართლოს დაბრუნება ხალხით იყო სავსე. მოხუცი კერესტენი და მისი ცოლი

მხრებით ერთმეორეს მიყვარდნ და დროგაშვებით გადაუტრიალებდნ ხოლმე ერთმანეთს, დედაბერი აკანკალებული თითებში ნერვიულად ქმუჭნიდა ცხვირსახოცს, ხოლო მოხუცი კერესტენი კი თვალს არ აშორებდა „შვილს“.

სასამართლოს პროცესში მათ გერადფერი გაიგეს, სწავლულები ხმარობდნ მათთვის გაუგებარ სიტყვებს, ისინი გაერკვენ საქმის ვითარებაში მხოლოდ მაშინ, როცა „შვილი“ დაილაპარაკა. მისი სიტყვებიდან მოხუცმა გაიგო, რომ ის უცნობი ახალგაზრდა კაცი რუსეთიდან ჩამოსულა: ღარიბი, მშრომელი გლეხკაცობის შესაყვამირებლად და ასაჯანყებლად. ახალგაზრდა კაცი ხმამაღლა ლაპარაკობდა და ყოველ სიტყვას გამოსთქვამდა მარტივად და გასაგებად. მან სთქვა, რომ არ ნაღვლობს ჩადენილ საქმის გამო; ცინიდან ის ცუდს არაფერს ხედავს მემამულეებისა და ბანკირების მიერ გაქვალტყავიებული ხალხის სამსახურში, მან ისიც კი სთქვა: „მე გავაგრძელებდი ჩემს მუშაობას, რომ არ დაგეპატიმრებოდა, მაგრამ ასე, თუ ისე, მაინც განვაგრძობ ჩემს მუშაობას“. მოხუცი კერესტენს თავის სიცოცხლეში არ სმენია ასეთი სიტყვები, ამიტომ ის სულგანაბული უსმენდა ახალგაზრდა კაცს და გულში ინერგავდა მის ნათქვამს.

— ჩვენ გვინდა, ამბობდა „შვილი“— ისეთი სახელმწიფო და ისეთი წყობილება, რომლის მართვა-გამგეობის შესაქვობა ხელს ეტეება მშრომელ ხალხს, მუშებს და გლეხებს. ეს იმით, რომ არ არის არავითარი განსხვავება მუშებსა და გრაფების მამულებში მომუშავეთა შორის: ურთივე და მეორეც მონა მდიდრების... ჩვენ გვჯერა, რომ ხუტები და კანონები გერადიხნან მათ მონობის უღლისაკენ.

ის ლაპარაკობდა განუწყვეტლივ, დანიელი კი ხედავდა, თუ როგორი ზოგადი უყურებდნ მას მოსამსახურენი, ჟანდარმები და მოხუცები. მოხუცი ისევ სულგანაბული უსმენდა მოსაუბრეს.

— თქვენ შეგიძლიათ დაგეპატიმროთ და საპყრობილოში ჩაგვყაროთ, თქვენ შეგიძლიათ ამოგველიტოთ და ფიზიკურად გავგანადგუროთ, მაგრამ გახსოვდეთ, ჩვენ ვიპოვეთ ქეშპარიტი და უტუტარი გზა—ხალხისაკენ, ჩვენ მას გავყვებით ბოლომდე. ჩვენ აღმოვაჩინეთ გზა მემამულეების და ბანკირების მიერ დაბეჩავებულ და დამონებულ მუშათა და გლეხთა მასებისაკენ, ამ უკანასკნელებსაც იპოვეს ჩვენსკენ მომავალი სწორი გზა...

ის ოდნავ შეჩერდა და მერე ისევ განაგრძო:—ნუ ეყრდნობით ხალხის სიბრძნავს, მათ უფროა მათ და გაუნათლებლობას: მის სულ ჩქარა მოივლება ბოლო. ნუ ეყრდნობით ჟანდარმებისა და საპყრობილებს. საქმარისათვის უმნიშვნელო ნაებრწყალი რევოლუციის უდიდესი ხანძრის ასაფეთქებლად.

„შვილს“ 15 წლის კატორღა მიუსაჯეს, დარაჯები წამოდგნ. „შვილიც“ თან აჰყვა მათ. ის დროს წამოდგა დანიელ კერესტენი, ის გაემართა შუა დარბაზისაკენ, მივიდა „შვილთან“, ორივე ხელი დაადო მხრებზე და რაღაც წასრუტულა; მოხუცის სიტყვა არავის არ გაუგია.

როცა მოხუცები შინსკენ ბრუნდებოდნ ქალაქის გარეუბანში მათ შემოხვდათ მისი მთხრელი გლეხების ერთი ჯგუფი, ისინი რაგზე ჩამოხმდარიყვნენ გზის პირად, თხრილიდან ამოყრილ შიშაზე, დანიელიც მიუჯდა მათ და სთქვა:

— ცხელი ზაფხული იქნება!

ტყაბუტებინამა, ქერა ყმაწვილმა, უპასუხა: „ზოგისთვის ცხელი, ზოგისთვის კიდეც თბილი“.

— მე ახლა მოუხმინე ერთ კაცს, რომელიც...

იცი, თუ არა თქვენ, მცხადებდა ახალი ამის შესახებ?

ორმა, თუ სამმა გლეხმა თავი წამოაყდრა და თვლებში მოაჩერდა დანიელს, ქერა ყმაწვილი წამოდგა, მიუახლოვდა დანიელს და ცნობისმოყვარეობით ჩაატყვერა.

— ასეთი საქმეების შესახებ, მოხუცი, ჩემად ლაპარაკობენ.

იგი გვერდით მიუცოცდა დანიელს და ყურში წასრუტულა.

— თუ გინდა მოვილაპარაკოთ, შაბათ საღამოს ქარის წისკელითან ჟამიარე და იკითხე მეეტლე კონტუ.

გლეხები წამოდგნ და სხვადასხვა მიმართულებით დაიშალნენ; ქერა ყმაწვილიც გაუღდა გზას.

ქერამ ვერ მოასწრო რამდენიმე ნაბიჯის გადადგმა, მოხუცი შემოტრიალდა და მიძახა:

— მამ, ვიკითხო, კონტუ, არა?

— დიახ, კონტუ!

— ძალიან კარგი!

8.

განთიადისას, როცა შუის ცხოველმყოფელი სხივები წითელ-ყვითელ და ლურჯ ყვავილთა კონებად გადაფრქვია ველებს, დანიელმა ნახირი გამოდგნა ველად. ის თავის მოტეგვპილ თავს იბანდა დილის თეთრი შუქის ნიაღვარში, ხოლო შიშველი ფეხებით მუწლებამდე იდგა ცუარით და წინწკლულ ბალახში. საერთაშორისო ომის ინგალიდი და სამოცდახუთმეტი პროცენტით შრომის უნარს მოკლებული მენახირე ზელენკა შემოხვდა წინ და მკერცხლად მიძახა მოხუცს: „დილა მშვიდობისა“.

— რამდენი წლისა ხარ, ბაბუა დანიელ?

— შეეცითხა მენახირე.

მოხუცმა ზანტად ასწია ხელი და კეფა მოიქექა.

— სამოცზე მეტის!..

— სამოცი!.. ჩაიცინა მენახირემ, —ამბობენ, რომ შენ არც თუ ისე მოხუცებული ხარ...

— როგორი თუ არა?...

— თუ კი კაცს შენს ასაკში „შვილი“ შეიძინება, ცხადია, მოხუცებული არაა.

დანიელმა იქვედრიად გადახედა ახალგაზრდას, მაგრამ მოსაუბრის სახის გამო მეტყველება იმდენად სანდომიანი და გულუბრატყველი იყო, რომ მოხუცი დაშვდნდა. ზელენკა მახლობლად კუნძზე ჩამოჯდა და დანიელს გვერდით, ჭელდან ნელი გამოაძრო დაქმუნილი პაპიროსი და გაბოლა.

— აი, რა მდგომარეობაა იმ „შვილის“ შესახებ... გეტყვენ ჟანდარმები, გამოძიებლები, პოლიციის მოხელეები, მაგრამ „შვილი“ მაინც შენი არ არის.

— ჩემი „შვილი“ არ არის ის—სთქვა მოხუცმა, ნელა ჩაახველა და ისევ განაგრძო, მაგრამ ბაინც არ ენახნ.

— ჰა, ჰა, ჰა—გაიციან ზელენკამ,—არ ნანობ? სცემენ და არ...

ის წამოდგა და სერიაზული სახის გამომეტყველება მიიღო:

— იცი, ბაბუა დანიელ, რა უნდა გითხრა? ეგრე უნდა, ან რა გეტყვ სანანებე... ბოლოს და ბოლოს ის შენი შვილია. ჩემი შვილი, და საერთოდ ყველა ჩვენთავანის შვილია...

მან გახვდა ნახირს, რომელიც სოფლის საზღვრამდე მისულიყო, ერთი ლაზათიანად გადაფურთხა და ვიდრე წავიდოდა, დაატანა:

— შაბათ საღამო არ დაგაფიყდეს!

დანიელმა შეხვდა ყმაწვილს, მის გერადფერი გაეგო.

— ამადაც იცის!

თავი გაიქნია მოხუცმა და კანტორისა-

თველისათვის ხბოების ავადმყოფობა; მმართველი მაგიდას უჯდა და თვალაუ-
ღებლივ უპასუხა:

— შეატყობინე ბეითალს!

ბეითალი სოფელში ცხოვრობდა.

დანიელი წავიდა მოსაყვანად; გზად ჩაუარა ქარის წისკვილს და ცოტა ხნით შეჩერდა. დანიელს მეეტლე კონტუ იქ დაუხვდა, იმათ კარგა ხანს ისაუბრეს: ამი-
ნდის, მოსავლისა და სხვა მტკივნეულ საკითხებზე; საუბრობდა მხოლოდ მოხუცი დანიელი, ვინაიდან მეტად ცივი და უხეში მეეტლე მკერდმკვეთელი არ იყო; ის მხო-
ლოდ უსმენდა მოხუცს.

— ჩამოვუვდო, თუ არა საუბარი იმაზე? — ეკითხებოდა თავის თავს დანიელი.

მეეტლე ალაგებდა ფეხილის ტომარებს და არავითარ ხალისს არ აჩენდა საუბრი-
სადმი.

დანიელი იჯდა ერთი-მეორეზე დაწყო-
ბილ აგურზე და ხელში ათამაშებდა ჩა-
ლის ღეროს, ახედა ცას და ცოტა ხნის სირთმის შემდეგ ისევ ავადმყოფ ხბოებზე ჩამოავდო ლაპარაკი, მეეტლე სდუმდა...

— ახლა მე ბეითალით წავალ, — ორ-
კოფულად წარმოსთქვა დანიელმა.

მაღლა ხმაურობდნენ წისკვილის ფრთები, უბრავედა ძლიერი ქარი, დასავლეთიდან მოიზღავენებოდნენ დრტლბები.

დანიელმა ვერ დაძლია თავისი ცნობის-
მოყვარეობა და იკითხა:

— რა იქნება აქ შაბათ საღამოს?

კონტუ, რომელიც ალაგებდა ფეხილის ტომარებს, შემობრუნდა და დაუყვირა მო-
ხუცს:

— ვინ გითხრათ თქვენ, რომ აქ რაღაც იქნება.

დანიელმა დაასახელა ქერა გლეხი; გლე-
ხის დასახელებაში მეეტლე დააშოშმინა, ის ისევ თავის სამუშაოს მიუბრუნდა; რა-
ნოდენივე წუთის შემდეგ მეეტლემ უთხრა დანიელს:

— თუ კი მან სთქვა... ისე, პურმარილი იქნება, ან სხვა რამე, რა დიცი, ეშმაკმა დალაბეროს.

9.

შაბათ საღამოს დანიელმა ჩაიცვა ძველის ძველი „სადღესასწაულო ფიჯაკი“, დაიხუ-
რა შვილის განიერი ქუდი, ფეხზე კი ჩექმები ჩაიცვა. დედაბერიც გამოეწყო.

თარიგენი ისე იყვნენ ჩაცმულნი, თითქმის მუტურზე წასასვლელად გამზადებულანო.

ისინი კარგი მანძილით იყვნენ დაშორე-
ბული ბატონის მამულს, როცა დანიელმა შენიშნა, რომ დედაბერს ჰქონდა განიერ ცხვირსახოცში გამოხვეული სახარება:

— რად გინდა სახარება? — იკითხა და-
ნიელმა.

დედაბერმა ვერ მისცა დამაწყაოფილე-
ბელი პასუხი და გაჩუმება ამჯობინა.

როცა დანიელმა პასუხი ვერ მიიღო, თავისთვის ჩაილაპარაკა:

— რა საჭიროს აქ სახარება?

— რამე ხომ უნდა გეჭიროს ხელში? — სთქვა დაბოლოს დედაბერმა. — მე არ შე-
მიძლია ცალიერი ხელებით სიარული, — უმჯაყოფილოდ დაატანა მან.

— განა სახარებამ იპოვა გზა ხალხისა-
კენ. სად იყო შენი სახარება მამინ, როცა პოლიციელი უწყალოდ მტყედა.

კიდევ მცირედი მანძილი გაიარეს, მო-
ხუცი დანიელი ისევ შეჩერდა.

— მე არავითარი სახარება არ მჭირდე-
ბოდა. უხსოვარი დროიდან არსებობდნენ ეკლესიები თავისი ლოცვანებით, მაგრამ რა გააკეთეს საწყალი ხალხისათვის. მიპა-
სუნე, როგორ, რა მიიღეს მისგან ღარიბ-
ლატაკებმა?

დედაბერი სდუმდა.

— სიკრუტი... სიყალბე!.. გაიძვერო-
ბა!.. პირმოთენობა და მლიქვნელობა, — განაგრძო დანიელმა — ასისხლიანებული ცხვირპირი, შიმშილი, კლექი... სახარებამ გზა იპოვა მემამულეებისა, სასამართლოს მოხელეების, მდიდრებისა, და არა დანიელ კერესტენისაგან.

მოხუცმა ისევ განაგრძო ზრინწიანი ხმით:

— მხოლოდ ერთმა უანდარმა იპოვა გზა ჩემსკენ.

— რომელმაც გცემა, არა? — შეეკითხა ცოლი.

10.

მეეტლე კონტუ წისკვილის წინ იჯდა და მზისუმზირას სწოყნიდა. დანიელი და მისი ცოლი უკვე მოხსოვებოდნენ წის-
კვილს, მაგრამ მეეტლე კონტუ ყურად-
ღებას არ აქცევდა მათ, თითქმის არ შეუ-

მჩნევია ისინი და მზისუმზირას ცნებით იყო მარტო დაინტერესებული.

— აი, ჩვენ მოვედით, კონტუ!

— მარჯვნივ აყევით კიბეს!

შით იჯდა ორი კიშპერგელი ქალიშვი-
ლი, ახლად ჩამოსული მკერდმკვეთელი
თმისანი გლეხი და მოდამ მხირობილი ინვა-
ლიდი — ზელენცა.

დანიელმა ქუდი მოიხადა და მიესალმა
იქ მყოფთ.

მისმა ცოლმა დაბლა დაჰხარა თავი, ქე-
რათმიანმა ყმაწვილმა ადგილი დაუთმო
მათ და მიიპატიჟა:

— იყავით ისე, როგორც ამხანაგებში
ხართ ხოლმე... თან ღიმილით დაატანა:

— აქ უანდარებები არ არიან!

— ასეც უნდა იყოს! — წარმოსთქვა დამ-
შვიდებით დანიელმა და ცოლს მიუჯდა.

დამსწრეები ნელი ხმით ესაუბრებოდნენ ერთმეორეს. არავინ თამბაქოს არ ეწეო-
და, საერთოდ სუფევდა რაღაც სადღესას-
წაულო სიჩუმე და სტლიერი განწყობილე-
ბა. გლეხი ქალები სახის დინჯი გამოუმე-
ყველდნენ გასცქეროდნენ სივრცეს.

წამოდგა ახალი მეწისქვილე, ქერათმიან
გლეხთან ერთად მივიდა მაგიდასთან, ჩექ-
მის ყელიდან ამოაძრო მწვანე წიგნაკი და
გადასცა მას. ქერა გასწორდა; წინ, მაგი-
დაზე დადო გრძელბეწვიანი ბუხარის ქუ-
დი, რომელიც ცოცხალ ცხვარს მოგავგონე-
ბდათ, მიიხედა-მოიხედა და სთქვა:

— დავიწყეთ, ამხანაგებო!

დანიელმა შეაშინა, რომ დამსწრეები
ნელ-ნელა დგებიან. დანიელმაც მიიპა-
სხვებ, და როცა ყველა ფეხზე იდგა და
შესცქეროდა ორატორს, მან — გააკცევით
წარმოსთქვა პროლეტარული ჰიმნის პირ-
ველი ბწყარი:

„ალხდე, მშვირო წამებულო“...

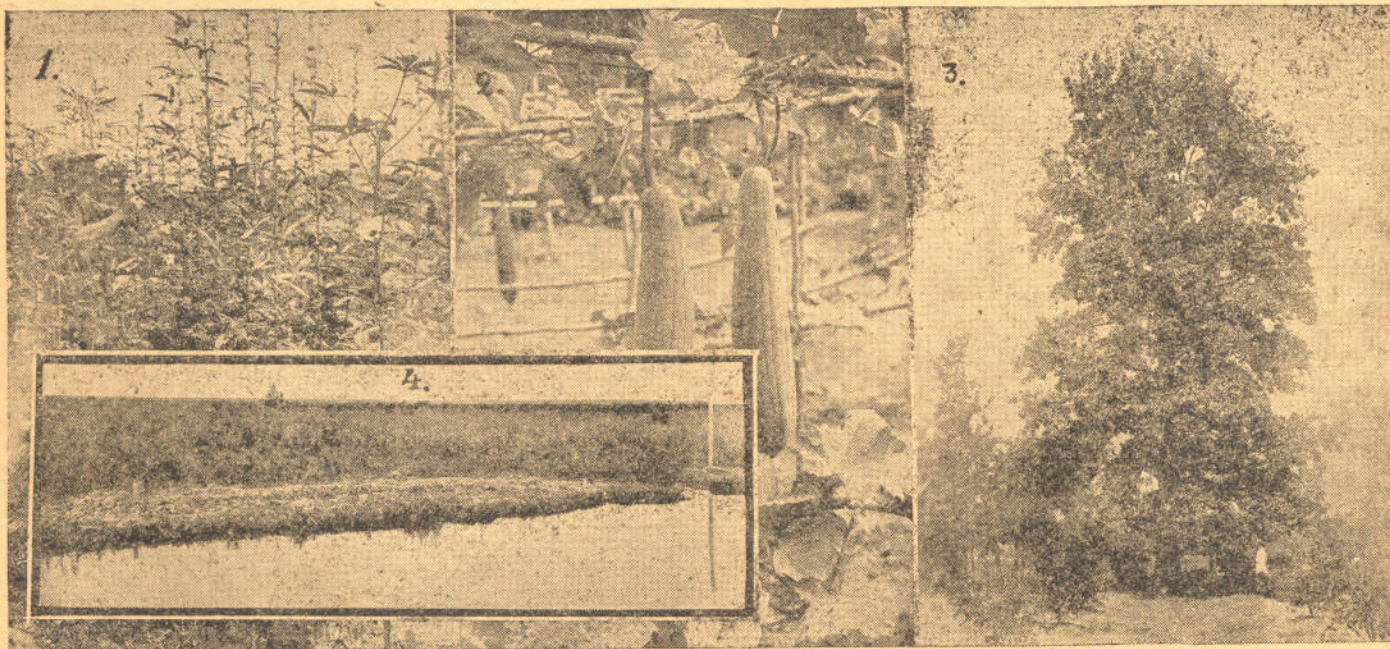
სხვებმა გაიმეორეს.

ამის შემდეგ დამსწრენი დასხდნენ და
მყუდროებით მოცულ ოთახის კედელთა
შორის ქერა მეწისქვილის პირით ალაპარა-
კდა ლენინი.

11.

ეს იყო დანიელ კერესტენის პირველი
დასწრება პარტაკოლაში. დანიელი სრული
62 წლის იყო.

თარგმანი: კოლიო აბრამიანი.

ბანიაშური კულტურების გავრცელება საქართველოში

სურათზე — 1. კენაფი კოლხეთის საცდელი სადგურის ფოთის პუნქტზე. 2. ლილუა (იქვე). 3. „ლირიოდენდრონ“ (იქვე), ამ
ხის მერქანს ხმარობენ, სხვათაშორის, ჰაეროპლანტის პროპაგენებისათვის. 4. საკოლმეტიაციო ნაეცეთის ნაწილი.

საქონლის ქარხნის სამკრო ყოველდღეადიანად ბრძმდებისათვის კოქსის დაზადებას. სურათზე—კოქსის სამკროს პირველი ბატარეა.

ზეპითა რიგი—ბავშვის შრომა უფრო უღელში 12 საათს. შემდეგ სურათზე—6 წ. იაფია მოზარდილის შრომაზე, ამიტომ კა-უპატრონო ბავშვი თავისი 2 წლის მძით ნეტარსტებზე ფართოდ იყენებდა ბავშვის სურსებ. მესამე სურათზე — მექსიკაში რომის. განსაკუთრებით გამოყენებულია აფრიკის ქაზანაში მოთამაშებ ბავშვზე. ერთ ბავშვის შრომა აფრიკის და საფიფიო. მრეწველთა სახლი ბერლინის ახლის საფიფიო. სურათზე—ბავშვი რომელიც ბავშვი

ბანაქის მიერ მოწყობილი ინსცენირობა
ბურჟუაზიის ანტიპროლეტარულ ტერორ-
თან დაკავშირებით; 7 წლის გაზეთის
გამყიდველი ნიუ-იორკში; უბატრონო ქუ-

იგი, უდიდეს ფიქრებით სავსე, როგორც მთა მთაზე, ტალღების თავზე
იღბა უდაბურ ნაპირზე მარტო
და გაშლილ სივრცეს ხედვით სერაბ-
და.
წინ კი მდინარე, დიდი და ფართო, მიშხუღა და დინჯად ღელავდა; შიგ ერთად-ერთი ცურავდა ნავი, უღარიბესი და საცოდავი;

და ნაპირებზე, ჭაობთა შორის, მოსჩანდა აქა-იქ ქოხები შავი, საწყალ ჩუხონელთ თავშესაფარი; და ტყეც, ჭაობს რომ მკერდზე მიპ-
კროდა, მზის სხივთ უტნობი, ნისლით ნაფარი, ხმაურობდა და...
ის კი ფიქრობდა: „ზ დ მეზობლის ჯიბრის უფლებით აქ ჩაეყრება დიდ ქალაქს ფუძე,

რაც შეიძლება ჩქარა და უცებ და დღიდან შვედთა დავემუქრები, ბუნებამ ჩვენში ძალნი აჯარა, რომ ევროპისკენ გაემქრებინა და დავდგეთ ზღვასთან უდრეო ნიჭით აქ ყოველ მხრიდან, ტალღებზე რყე-
ვით, მვეწვივა გემი, იალქნის რბევით, — და ვიხეივებთ სივრცეზე შვებით“.
თარგმანი **მ. რუხაძისა**.

ბაშკირეთის სიძველენი

ბაშკირეთის, რაიონში, შუშის ქარხნის მიდამოებში, მდინარე კარასუს მარჯვენა ნაპირზე, ახალი გზის გაყვანის დროს სრულიად შემთხვევით იქნა აღმოჩენილი ძველი დროის სამარეები და მეც საშუალება მიეცა მათში აღმოჩენილი ინვენტარი დამეცვა, აღმწერა და საქართველოს მუზეუმში ჩამომეტანა. სამარეები რიცხვით სამი იქნა აღმოჩენილი. ამ სამი სამარედან ყველაზე უფრო საინტერესო ერთი პატარა სამარე აღმოჩნდა, რომელიც ფიქალი ქვებით იყო ნაშენი და მიწის ზემო პირს 70 სანტიმეტრით დაცილებული. როგორც ეს სამარე, აგრეთვე სხვა ორი სამარეც, ქვის ყუთის ტიპის სამარეებს ეკუთვნის, რომლების მაგვარი ძველ დროში სხვადასხვა ტიპის სამარეებთან ერთად ფართოდ იყო გავრცელებული ამიერ-კავკასიაში. სამარეს ერთი თავი ვიწრო ჭონდა, მეორე — კი ფართო; ვიწრო თავით სახრეთისაკენ იყო მიქცეული და შესაძლოა მიცვალებულის თავიც ამ მხარეზე იყო მიმართული. სამარის სიგრძე 80, სიგანე 38 და სიმაღლე 60 სანტიმეტრია, ხოლო ფიქალი ქვების სისქე 15 სანტიმეტრამდის აღწევს. სამარეში არავითარი ადამიანის ძვლები არ აღმოჩნდა, მხოლოდ დანაცრული ძვლების ნიშნები კი ბლომად და თვალსაჩინოდ იყო გასარჩევი. უნდა ვიფიქროთ, რომ სამარეში ბავში იყო მჯდომარე ან მოკრუხნულ მდგომარეობაში დამარხული. ამას მოწმობს, როგორც სამარეს ზომები, აგრეთვე სამარეშივე აღმოჩენილი მეტად პატარა სამაჯურები, რომლების დიამეტრი სამს სანტიმეტრს არ აღემატება. მჯდომარე ანუ მოკრუხნული პოზით მიცვალებულის დამარხვა, ეს ის დამარხვის წესია, რომელიც სულ უძველესი დროიდან (ქვის ხანიდან) იყო გავრცელებული სხვადასხვა დამარხვის წესებთან ერთად და დღესაც არის

სურ. 1

სურ. 2

შერჩენილი მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში. სამარე ნახევრად მიწით იყო სავსე და ეტყობოდა, რომ ეს მიწა ჩანაწერი წყლით იყო საღარეში ჩატანილი და არა მიცვალებულის დამარხვის დროს ჩაყრილი.

როდესაც სამარის მიწა დიდის სიფრთხილით მეტად თხელ ფენებად ავიღეთ და სამარე მიწისგან სრულებით გაჯანთავისუფლეთ, ჩვენს წინ შემდეგი სურათი გაიშალა: სამარეს თავში ჩადებული იყო დიდი ზომის თიხის ჯამი (სურ. 1) ჩამოტეხილი ნაპირით და მის გარშემო კი ხუთი ცალი პატარა ზომის სამაჯურები (სურ. 2), რომლებიც წარმოადგენენ განსხილ რგოლებს ერთი მეორეზე თავებ-შეჭედილს. ჯამის მახლობლად სამარის შუაგულში გამოჩნდა თიხის პატარა ფიალი (სურ. 3), მის მახლობლად —

სურ. 3

სურ. 4

„სარკმლიანი ურნა“ ანუ სარკმლიანი თიხის ჭურჭელი, რომელსაც ობსიდიანის ნამტრევეები აქვს ჩასმული ორ ადგილას: ერთი ძირში (სურ. 4) და მეორეც კედელში ძირისკენ ახლოს (სურ. 5). ამგვარ ურნებს გერმანელი არქეოლოგები „ფენსტერურნენ“-ს უწოდებენ და არქეოლო-

გიურ ლიტერატურაში მათი რიცხვი ცოტა არის ცნობილი, თუმც მათს შესახებ საკმაო და დიდად საყურადღებო გამოკვლევებია დაწერილი.

„სარკმლიანი ურნა“ გვერდით სამარეში აღმოჩნდა ორი ცალი მეტად მოკლე ყელიანი, დიდ-პირიანი და ფართო მუცლიანი დოჭი (სურ. 6), რომლების კედლებზე გარკვევით ემჩნევა პარალელურად მიმდევარი ამოღარული წრეები. ყველა ზეობდ ნახსენები თიხის ჭურჭელი შავი ფერისაა, მორგვება ნაკეთები და მშვენივრად გამომწვარი. სამარის შუა გულში აღმოჩნდა აგრეთვე ერთი და იმავე ზომის და ფორმის ექვსი ცალი ბრინჯაოს ნივთი (სურ. 7), რომელსაც სამკაულის დანიშნულება უნდა ჰქონოდა.

სურ. 5

სამარის მთლიან ინვენტარიდან განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს „სარკმლიანი ურნა“, რომლის მაგვარი ჯერჯერობით მხოლოდ რამოდენიმე ცალია აღმოჩენილი ამიერ-კავკასიაში და და რომლის გარშემო აზრთა სხვადასხვაობა არსებობს მეცნიერებაში. დოგიერთი მეცნიერების აზრით ეს „სარკმლიანი ურნები“ დაკავში-

სურ. 6

რებულია მზის კულტთან („სინაოლის ღმერთთან“), ზოგის აზრით კი ჭურჭელში ჩასმული ობსიდიანის ნამტრევეები მხოლოდ სილამაზის დანიშნულებას ემსახურება. უფრო სწორი უნდა იყოს

მეცნიერთა აზრი, რომლებიც „სარკმლიანი ურნას“ მიცვალებულთა კულტს უკავშირებენ, მაგრამ თუ რა მოტივები ამოძრავებდნენ პირისუფლებს, როდესაც მიცვალებულს საფლავში თან ატანებდნენ ამნაირ ჭურჭელს და ან რა მიზნით სვამდნენ ობსიდიანს ჭურჭლის ძირში ან კედელში, ეს საკითხი კი დღესაც აუხსნელი რჩება და ითხოვს სპეციალურ კვლევა-ძიებას.

რაც შეეხება სამარის ქრონოლოგიურად დათარიღებას, ეს საკითხიც დიდად სადაოა. აღენიშნავთ მხოლოდ, რომ ამიერ-კავკასიაში აღმოჩენილი „სარკმლიანი ურნები“ ქრონოლოგიურად სხვადასხვა დროით განისაზღვრებიან (2500—500 წ. ჩვენს წელთაღრიცხვამდის). ჩვენს მიერ აღმოჩენილი სამარე, მაშასადამე „სარკმლიანი ურნაც“ უნდა დავათარიღოთ მეცამეტე საუკუნით

სურ. 7

ჩვენს წელთაღრიცხვამდე. ყოველს შემთხვევაში ამის შესახებ ლაპარაკობენ, როგორც თვით სამარის ფორმა, დამარხვის წესი, აგრეთვე თიხის ჭურჭლის ფორმისი დამუშავება.

უცხოეთის ფოტო-ქრონიკა

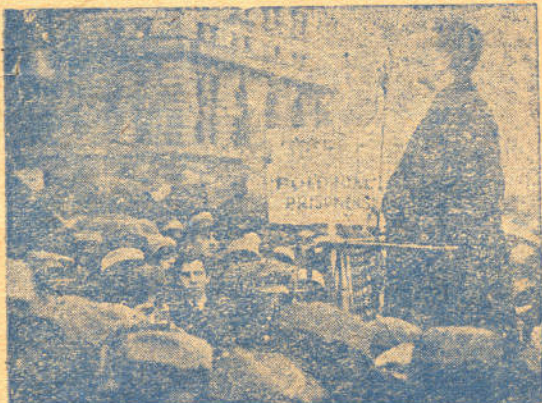
ი ა ვ რ ი ნ ი ს ტ ი კ ი ნ ა

ი ა პ ა ნ ი ა ი მ პ რ ა ი ლ ი ზ მ ი ს ლ ო კ ე ა - კ უ რ თ ზ ე ვ ი თ შ ე კ მ ნ ი ლ „ დ ა მ ო უ კ ი დ ე ბ ლ “ მ ა ნ ჯ უ რ ი ს მ მ ა რ თ ე ლ ი პ ლ - ი (ზ ი ს) .

კლასობრივი ბრძოლის ფრონტზე

ნიუ-იორკში გაიმართა უმუშევართა დიდი მიტინგი. სურათზე — უმუშევართა მიტინგი. პლაკატზე სწერია „გაანთავისუფლეთ ყველა პოლიტპატიმრები“.

„ღვთის ხალხს“ პოლიცია იცავს

ჯერ კიდევ შარშანწინ საპირველმისოდ დემონსტრაციების შიშით ნიუ-იორკის არქივისკოპოსმა კარდინალმა გაიასმა ეკლესია დასაცავად ჩააბარა პოლიციელებს. როგორც სურათიდან სჩანს, მაშინ ეკლესიის დასაცავად საკმაოდ იყო ორი პოლიციელი. რამდენი პოლიციელი დასკირდებოდა კარდინალ გაიასს წრეულს, როცა ეკონომიური კრიზისის გაღრმავების წყალობით საპნის ბუშტივით

ნ ო ს კ ე ა მ ა ა მ ო ფ ი ლ ი ნ ა რ ი ე ნ ე ლ ი

გერმანიის მუშათა კლასის ჯალათი, გერმანიის რევოლუციური სოციალისტური პარტია (როგორც სიამაყით უწოდებს თავის თავს) ნოსკე ბი-რაბსუნიმე-მის წინათ განაუერში სიტყვით გამოვიდოი პოლიციელთა კრებაზე და სხვათაშორის განაცხადა.

„ჩემს წინაშეა ათასამდე კაცი, გამოუვრთნილი ფოლადისებური დისციპლინით, მშვენიერად შეიარაღებული მომზადებული ბრძოლისათვის. ათასი თოფიდან, რომელთა ლულით შეუძლია ისარგებლოს ყველას, ვინც ოცნებობს ძალაუფლების ძალით დაპყრობაზე, შეიძლება არა მარტო გასროლა, არამედ მოხვედრებაც“. ცხადია, რომ ბი-ნოსკეს მუქარა მიმართულია რევოლუციონური მუშების და არა ფაშისტების წინააღმდეგ, რომლებთანაც ის მეგობრულ კავშირშია.

გერმანულ ჟურნალის „ა. ი. ც.“ რედაქცია ათავსებს რა ამ „მონტაჟს, ასეთ შენიშვნას უკეთებს მას:

„ეთხოვთ არ აურიონ ბი-ნოსკე არც ვიღაჲმ მეორესთან და არც ჰიტლერთან. ის იყო, არის და იქნება „პატიოსანი“ სოციალ-დემოკრატი“

მართი თაფში „სუფის“ მოლოდინში

ეკონომიური კრიზისი კაპიტალისტურ ქვეყნებში შეუჩერებლად ვითარდება. ზედი-ზედ იზურება ახალ-ახალი ფაბრიკა-ქარხნები, მილიონები რჩებიან უბინოთ და ულუქმბუროთ.

სურათზე: უმუშევართა რიგი, რომელიც დიდიდან დგას, რომ ერთი თეფში მღვრიე „სუფი“ მიიღოს საკვებმოქმედო ორგანიზაციისაგან.

მარჯნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წინააღმდეგ

ინგლისის იმპერიალიზმი ცდილობს „ინდუსების საბელმწიფო აპარატში მიზიდვის გზით“ იბრძოლოს ეროვნულ-განმანთავისუფლებელი მოძრაობის წინააღმდეგ, რომელიც სულ უფრო იზრდება ინდუსებს შორის სურათზე — პოლიციელთა პირველი კალთა ბათალიონი ინდოეთში.

9/73

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

